ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ
ΜΑΡΚΟΝ[1]

1.1 Αρχη του ευαγγελιου Ιησου Χριστου, Υἱου του Θεου!

[John the Baptizer]

1.2 Ὡς γεγραπται εν τοις προφηταις—"Ἰδου, εγω αποστελλω τον αγγελον μου προ προσωπου
σου, ὃς κατασκευασει την ὁδον σου εμπροσθεν σου." 3 "Φωνη βοωντος: Ἐν τη ερημω
ἑτοιμασατε την ὁδον Κυριου, ευθειας ποιειτε τας τριβους αυτου'!"—4 Εγενετο Ιωαννης
βαπτιζων εν τη ερημω και κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εις αφεσιν ἁμαρτιων. 5 Και
εξεπορευετο προς αυτον πασα ἡ Ιουδαια χωρα και οἱ Ἱεροσολυμιται, και εβαπτιζοντο παντες
εν τω Ιορδανη ποταμω ὑπ' αυτου, εξομολογουμενοι τας ἁμαρτιας αυτων.

6 Ἦν δε ὁ[2] Ιωαννης[3] ενδεδυμενος τριχας καμηλου και ζωνην δερματινην περι την
οσφυν αυτου, και εσθιων ακριδας και μελι αγριον. 7 Και εκηρυσσεν λεγων: "Ερχεται ὁ
ισχυροτερος μου οπισω μου, οὗ ουκ ειμι ἱκανος κυψας λυσαι τον ἱμαντα των ὑποδηματων
αυτου. 8 Εγω μεν εβαπτισα ὑμας εν ὑδατι, αυτος δε βαπτισει ὑμας εν Πνευματι Ἁγιω."

[Jesus is baptized]

1.9 Και εγενετο εν εκειναις ταις ἡμεραις, ηλθεν ὁ Ιησους απο Ναζαρετ της Γαλιλαιας και
εβαπτισθη ὑπο Ιωαννου εις τον Ιορδανην. 10 Και ευθεως αναβαινων απο του ὑδατος ειδεν
σχιζομενους τους ουρανους και το Πνευμα, ὡσει περιστεραν, καταβαινον επ' αυτον. 11 Και
φωνη εγενετο εκ των ουρανων: "Συ εἶ ὁ Υἱος μου ὁ αγαπητος εν ᾧ ευδοκησα!"

[Jesus is tested]

1.12 Και ευθεως[4] το Πνευμα αυτον εκβαλλει εις την ερημον. 13 Και ἦν εκει εν τη ερημω
ἡμερας τεσσαρακοντα πειραζομενος ὑπο του Σατανα, και ἦν μετα των θηριων· και οἱ[5] αγγελοι
διηκονουν αυτω.

[Jesus ministers in Galilee]

1.14 Μετα δε το παραδοθηναι τον Ιωαννην, ηλθεν ὁ Ιησους εις την Γαλιλαιαν κηρυσσων το
ευαγγελιον της βασιλειας του Θεου 15 και λεγων ὁτι "Πεπληρωται ὁ καιρος και ηγγικεν ἡ
βασιλεια του Θεου. Μετανοειτε και πιστευετε εν τω ευαγγελιω."

[Peter, Andrew, James, John]

16 Περιπατων δε παρα την θαλασσαν της Γαλιλαιας ειδεν[6] Σιμωνα και Ανδρεαν τον
αδελφον αυτου, του Σιμωνος, βαλλοντας αμφιβληστρον εν τη θαλασση, ησαν γαρ ἁλιεις.[7]
17 Και ειπεν αυτοις ὁ Ιησους, "Δευτε οπισω μου, και ποιησω ὑμας γενεσθαι ἁλιεις
ανθρωπων". 18 Και ευθεως αφεντες τα δικτυα αυτων ηκολουθησαν αυτω. 19 Και προβας
εκειθεν ολιγον ειδεν Ιακωβον τον[8] του Ζεβεδαιου και Ιωαννην τον αδελφον αυτου, και αυτους
εν τω πλοιω καταρτιζοντας τα δικτυα. 20 Και ευθεως εκαλεσεν αυτους, και αφεντες τον
πατερα αυτων[9] Ζεβεδαιον εν τω πλοιω μετα των μισθωτων απηλθον οπισω αυτου.

[A demonized man]

21 Και εισπορευονται[10] εις Καπερναουμ. Και ευθεως τοις σαββασιν εισελθων εις την
συναγωγην εδιδασκεν. 22 Και εξεπλησσοντο επι τη διδαχη αυτου, ἦν γαρ διδασκων αυτους ὡς
εξουσιαν εχων, και ουχ ὡς οἱ γραμματεις.

---

[1] Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD.
[2] ο || --- [5%] 1145
[3] ιωαννης || ιαννης 480 || ιωανης 645
[4] ευθεως || ευθυς [60%] 479
[5] οι || η 1251
[6] ειδεν || ιδε 2466
[7] ἁλιεις || αλιεις 645
[8] τον || --- 141
[9] αυτων || αυτον 1199
[10] εισπορευονται || εισπορευεται 547

23 Και ἦν εν τη συναγωγη αυτων[1] ανθρωπος εν πνευματι ακαθαρτω· και ανεκραξεν
24 λεγων: "Εα, τί ἡμιν και σοι,[2] Ιησου Ναζαρηνε?[3] Ηλθες απολεσαι ἡμας? Οιδα[4] σε τις εἶ—ὁ
ἁγιος του Θεου!" 25 Και επετιμησεν αυτω ὁ Ιησους λεγων, "Φιμωθητι και εξελθε εξ αυτου!"
26 Και σπαραξαν αυτον το πνευμα το ακαθαρτον και κραξαν φωνη μεγαλη εξηλθεν εξ αυτου.
27 Και εθαμβηθησαν παντες, ὡστε συζητειν προς ἑαυτους, λεγοντας: "Τί εστιν τουτο? Τίς ἡ
διδαχη ἡ καινη[5] αὑτη? Ὁτι κατ' εξουσιαν και τοις πνευμασιν τοις ακαθαρτοις επιτασσει, και
ὑπακουουσιν αυτω!" 28 Εξηλθεν δε ἡ ακοη αυτου ευθυς εις ὁλην την περιχωρον της
Γαλιλαιας.

[Peter's mother-in-law]

29 Και ευθεως εκ της συναγωγης εξελθοντες ηλθον εις την οικιαν Σιμωνος και
Ανδρεου μετα Ιακωβου και Ιωαννου. 30 Ἡ δε πενθερα του Σιμωνος κατεκειτο πυρεσσουσα, και
ευθεως λεγουσιν αυτω περι αυτης. 31 Και προσελθων ηγειρεν αυτην, κρατησας της χειρος
αυτης, και αφηκεν αυτην ὁ πυρετος ευθεως και διηκονει αυτοις.

[Many healings]

32 Οψιας δε γενομενης, ὁτε εδυ ὁ ἡλιος, εφερον προς αυτον παντας τους κακως εχοντας
και τους δαιμονιζομενους. 33 Και ἡ πολις ὁλη επισυνηγμενη ἦν προς την θυραν, 34 και
εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και δαιμονια πολλα[6] εξεβαλεν· και ουκ
ηφιεν[7] λαλειν τα δαιμονια, ὁτι ηδεισαν αυτον Χριστον ειναι.

[Alone to pray]

35 Και πρωι εννυχον λιαν αναστας, εξηλθεν και απηλθεν εις ερημον τοπον, κακει
προσηυχετο. 36 Και κατεδιωξαν[8] αυτον ὁ Σιμων και οἱ μετ' αυτου, 37 και εὑροντες[9] αυτον
λεγουσιν αυτω ὁτι "Παντες σε ζητουσιν". 38 Και λεγει αυτοις: "Αγωμεν εις τας εχομενας
κωμοπολεις, ἱνα και εκει κηρυξω· εις τουτο γαρ εληλυθα."

39 Και ἦν κηρυσσων εν ταις συναγωγαις αυτων εις ὁλην την Γαλιλαιαν, και τα
δαιμονια εκβαλλων.

[The hinge—proof, evaluation, rejection, blasphemy]

[A leper—the proof]

1.40 Και ερχεται προς αυτον λεπρος παρακαλων αυτον και γονυπετων αυτον και λεγων αυτω
ὁτι "Εαν θελης, δυνασαι με καθαρισαι". 41 Ὁ δε Ιησους σπλαγχνισθεις,[10] εκτεινας την χειρα
ἡψατο αυτου και λεγει αυτω, "Θελω, καθαρισθητι!" 42 Και ειποντος αυτου, ευθεως απηλθεν
απ' αυτου ἡ λεπρα, και εκαθαρισθη. 43 Και εμβριμησαμενος αυτω, ευθεως εξεβαλεν αυτον,
44 και λεγει αυτω, "Ὁρα μηδενι μηδεν ειπης· αλλ' ὑπαγε, σεαυτον δειξον τω ἱερει και
προσενεγκαι[11] περι του καθαρισμου σου ἃ προσεταξεν Μωσης, εις μαρτυριον αυτοις."[12] 45 Ὁ
δε εξελθων[13] ηρξατο κηρυσσειν πολλα και διαφημιζειν[14] τον λογον, ὡστε μηκετι αυτον
δυνασθαι φανερως εις πολιν εισελθειν, αλλ' εξω εν ερημοις τοποις ἦν· και ηρχοντο προς
αυτον πανταχοθεν.

---

[1] αυτων 1145c || --- 141,1145
[2] σοι || συ 141
[3] ναζαρηνε || ναζαρινε 1251
[4] οιδα || οιδας 2466
[5] καινη || κενη 18
[6] πολλα || πολα 1637
[7] ηφιεν || ηφειε 1667
[8] κατεδιωξαν || κατεδιωξεν [5%] 1199
[9] εὑροντες || ευροντες 645
[10] σπλαγχνισθεις || σπλαγχνιθεις 1147
[11] προσενεγκαι || προσενεγκε [75%] 479,516,520,689,897,1133,1199,1323,1614,1705,1813,2367,2399,2444
[12] αυτοις || αυτων 824
[13] εξελθων || 1 εξω 1435
[14] διαφημιζειν || διαφιμηζειν 645

[A paralitic—the evaluation]

2.1 Και εισηλθεν παλιν εις Καπερναουμ δι’ ἡμερων, και ηκουσθη ὁτι εις οικον εστιν.
2 Και ευθεως συνηχθησαν πολλοι ὡστε μηκετι χωρειν, μηδε τα προς την θυραν, και ελαλει
αυτοις τον λογον. 3 Και ερχονται προς αυτον παραλυτικον φεροντες, αιρομενον ὑπο
τεσσαρων. 4 Και μη δυναμενοι προσεγγισαι αυτω δια τον οχλον, απεστεγασαν την στεγην
ὁπου ἦν· και εξορυξαντες χαλωσιν τον κραββατον εφ’ ᾧ ὁ παραλυτικος κατεκειτο. 5 Ιδων δε ὁ
Ιησους την πιστιν αυτων λεγει τω παραλυτικω, “Τεκνον, αφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου”.

6 Ησαν δε τινες των γραμματεων εκει καθημενοι και διαλογιζομενοι εν ταις καρδιαις
αυτων: 7 “Τί οὑτος οὑτως λαλει βλασφημιας? Τίς δυναται αφιεναι ἁμαρτιας ει μη εἱς, ὁ
Θεος?” 8 Και ευθεως επιγνους ὁ Ιησους τω πνευματι αυτου ὁτι οὑτως αυτοι διαλογιζονται εν
ἑαυτοις ειπεν αυτοις: “Τί ταυτα διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις ὑμων? 9 Τί εστιν
ευκοπωτερον: ειπειν τω παραλυτικω, ‘Αφεωνται σου αἱ ἁμαρτιαι’, ἢ ειπειν, ‘Εγειραι και
αρον τον κραββατον σου και περιπατει!’? 10 ‘Ινα δε ειδητε ὁτι εξουσιαν εχει ὁ Υἱος του
Ανθρωπου επι της γης αφιεναι ἁμαρτιας”—λεγει τω παραλυτικω: 11 “Σοι λεγω, εγειραι[1] και
αρον τον κραββατον σου και ὑπαγε[2] εις τον οικον σου!” 12 Και ηγερθη ευθεως και αρας τον
κραββατον εξηλθεν εναντιον παντων· ὡστε εξιστασθαι παντας και δοξαζειν τον Θεον, λεγοντας
ὁτι[3] “Ουδεποτε οὑτως ειδομεν!”

[Matthew called]

13 Και εξηλθεν παλιν παρα την θαλασσαν· και πας ὁ οχλος ηρχετο προς αυτον, και
εδιδασκεν αυτους. 14 Και παραγων ειδεν Λευιν τον του Αλφαιου καθημενον επι το τελωνιον,
και λεγει αυτω, “Ακολουθει μοι”.[4] Και αναστας ηκολουθησεν αυτω.

15 Και εγενετο εν τω κατακεισθαι αυτον εν τη οικια αυτου, και πολλοι τελωναι και
ἁμαρτωλοι συνανεκειντο[5] τω Ιησου και τοις μαθηταις αυτου· ησαν γαρ πολλοι και
ηκολουθησαν[6] αυτω. 16 Και οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι, ιδοντες αυτον εσθιοντα μετα
των τελωνων και ἁμαρτωλων, ελεγον τοις μαθηταις αυτου, “Τί ὁτι μετα των τελωνων και
ἁμαρτωλων εσθιει και πινει?” 17 Και ακουσας ὁ Ιησους λεγει αυτοις: “Ου χρειαν εχουσιν οἱ
ισχυοντες ιατρου, αλλ’ οἱ κακως εχοντες.[7] Ουκ ηλθον καλεσαι δικαιους, αλλα ἁμαρτωλους εις
μετανοιαν.”

[Fasting]

18 Και ησαν οἱ μαθηται Ιωαννου και οἱ των Φαρισαιων νηστευοντες· και ερχονται
και λεγουσιν αυτω, “Δια τί οἱ μαθηται Ιωαννου και οἱ των Φαρισαιων νηστευουσιν, οἱ δε
σοι μαθηται ου νηστευουσιν?” 19 Και ειπεν αυτοις ὁ Ιησους: “Μη δυνανται οἱ υἱοι του
νυμφωνος, εν ᾧ ὁ νυμφιος μετ’ αυτων εστιν, νηστευειν? ‘Οσον χρονον μεθ’ ἑαυτων εχουσιν
τον νυμφιον ου δυνανται νηστευειν. 20 Ελευσονται δε ἡμεραι ὁταν απαρθη απ’ αυτων ὁ
νυμφιος, και τοτε νηστευσουσιν εν εκειναις ταις ἡμεραις.

[Cloth and wineskins]

21 “Και ουδεις επιβλημα ῥακους[8] αγναφου επιρραπτει[9] επι ἱματιω παλαιω, ει δε μη,
αιρει το πληρωμα αυτου το καινον του παλαιου, και χειρον σχισμα γινεται. 22 Και ουδεις
βαλλει οινον νεον εις ασκους παλαιους, ει δε μη, ῥησσει ὁ οινος ὁ νεος[10] τους ασκους, και ὁ
οινος εκχειται και οἱ ασκοι απολουνται· αλλα οινον νεον εις ασκους καινους βλητεον.”

---

[1] εγειραι || εγειρε [55%] 510
[2] υπαγε || υπαγαι 2503
[3] οτι || --- 645
[4] μοι || μι 510 (apparently)
[5] συνανεκειντο || συνεκειντο 645
[6] ηκολουθησαν || ηκολλουθησαν 1251
[7] εχοντες || 1 και 479
[8] ρακους || ρακκους 1637
[9] επιρραπτει || επιραπτει [20%] 204 (corrected? has a dot over the ρ)
[10] ο οινος ο νεος || ~ 142 689

[Jesus is Lord of the Sabbath]

23 Και εγενετο[1] παραπορευεσθαι αυτον,[2] εν[3] τοις σαββασιν, δια των σποριμων, και
ηρξαντο οἱ μαθηται αυτου ὁδον ποιειν,[4] τιλλοντες τους σταχυας. 24 Και οἱ Φαρισαιοι ελεγον
αυτω, "Ιδε, τί ποιουσιν εν τοις σαββασιν ὃ ουκ εξεστιν?" 25 Και αυτος[5] ελεγεν αυτοις:
"Ουδεποτε[6] ανεγνωτε τί εποιησεν Δαυιδ, ὁτε χρειαν εσχεν και επεινασεν,[7] αυτος και οἱ μετ'
αυτου? 26 Πως εισηλθεν εις τον οικον του Θεου (επι Αβιαθαρ αρχιερεως) και τους αρτους της
προθεσεως εφαγεν, οὓς ουκ εξεστιν φαγειν ει μη τοις ἱερευσιν,[8] και εδωκεν και[9] τοις συν[10]
αυτω ουσιν?" 27 Και ελεγεν αυτοις: "Το σαββατον δια τον ανθρωπον εγενετο, ουχ ὁ
ανθρωπος δια το σαββατον. 28 Ὡστε Κυριος εστιν ὁ Υἱος του Ανθρωπου και του σαββατου."

[A Sabbath healing—the rejection]

3.1 Και εισηλθεν παλιν εις την συναγωγην, και ἠν εκει ανθρωπος εξηραμμενην[11] εχων
την χειρα. 2 Και παρετηρουν αυτον ει τοις σαββασιν θεραπευσει αυτον, ἱνα κατηγορησωσιν[12]
αυτου. 3 Και λεγει τω ανθρωπω τω εξηραμμενην εχοντι την χειρα, "Εγειραι[13] εις το μεσον".
4 Και λεγει αυτοις: "Εξεστιν τοις σαββασιν αγαθοποιησαι[14] ἠ κακοποιησαι, ψυχην σωσαι ἠ
αποκτειναι?" Οἱ δε εσιωπων. 5 Και περιβλεψαμενος αυτους μετ' οργης, συλλυπουμενος επι τη
πωρωσει[15] της καρδιας αυτων, λεγει τω ανθρωπω, "Εκτεινον την χειρα σου!" Και εξετεινεν,
και αποκατεσταθη[16] ἡ χειρ αυτου ὑγιης ὡς ἡ αλλη. 6 Και εξελθοντες οἱ Φαρισαιοι ευθεως
μετα των Ἡρωδιανων συμβουλιον εποιουν κατ' αυτου, ὁπως αυτον απολεσωσιν.

[Healings by the Sea]

7 Και ὁ Ιησους ανεχωρησεν μετα των μαθητων αυτου προς[17] την θαλασσαν· και πολυ
πληθος απο της Γαλιλαιας ηκολουθησεν αυτω—και απο της Ιουδαιας 8 και απο Ιεροσολυμων
και απο της Ιδουμαιας και περαν του Ιορδανου, και οἱ περι Τυρον και Σιδωνα. Πληθος πολυ,
ακουσαντες ὁσα εποιει, ηλθον προς αυτον. 9 Και ειπεν τοις μαθηταις αυτου ἱνα πλοιαριον
προσκαρτερη αυτω δια τον οχλον, ἱνα μη θλιβωσιν αυτον. 10 Πολλους γαρ εθεραπευσεν, ὡστε
επιπιπτειν αυτω ἱνα αυτου ἁψωνται,[18] ὁσοι ειχον μαστιγας. 11 Και τα πνευματα τα
ακαθαρτα—ὁταν αυτον εθεωρει,[19] προσεπιπτεν αυτω και εκραζεν, λεγοντα ὁτι "Συ εἶ ὁ Υἱος
του Θεου!" 12 Και πολλα επετιμα[20] αυτοις ἱνα μη φανερον αυτον ποιησωσιν.

[The Twelve chosen]

13 Και αναβαινει εις το ορος και προσκαλειται οὓς ηθελεν αυτος, και απηλθον προς
αυτον. 14 Και εποιησεν δωδεκα, ἱνα ωσιν[21] μετ' αυτου και ἱνα αποστελλη[22] αυτους κηρυσσειν
15—και εχειν εξουσιαν θεραπευειν τας νοσους και εκβαλλειν τα δαιμονια: 16 Και επεθηκεν τω

---

[1] εγενετο || 1 εν τω 1705
[2] παραπορευεσθαι αυτον || ~ 21 520,676,689,1323,1614
[3] εν || --- 547,1251,1323
[4] ποιειν || πιειν 1251,2765
[5] αυτος 2323c || --- [3%] 2323
[6] ουδεποτε || ουκ 547c
[7] και επεινασεν 35c || --- 35
[8] ιερευσιν || αρχιερευσιν [0.5%] 204
[9] και 1147c || --- 1147
[10] συν || μετ 1667
[11] εξηραμμενην 35c,480c || εξηραμενην [2%] 35,480,520,536,1248,1614,2323
[12] κατηγορησωσιν || κατηγορησουσιν 1133
[13] εγειραι || εγειρε [40%] 1339
[14] αγαθοποιησαι 645c || αγαθοποησαι 645
[15] πωρωσει || πορωσει 2466
[16] αποκατεσταθη || απεκατεσταθη [35%] 1705
[17] προς || εις [5%] 536,547,645,696,1251,2367,2765
[18] αψωνται || αψονται 645,1199
[19] εθεωρει || εθεωρη 1628
[20] επετιμα || επιτιμα 2466
[21] ωσιν || οσοι 645,1251
[22] αποστελλη || αποστελλει 1199 || αποστελλες 2503 (apparently)

Σιμωνι ονομα Πετρον, 17 και Ιακωβον τον του Ζεβεδαιου και Ιωαννην τον αδελφον του Ιακωβου (και επεθηκεν αυτοις ονοματα 'Βοανεργες', ὅ εστιν 'Υἱοι βροντης')· 18 και Ανδρεαν και Φιλιππον και Βαρθολομαιον και Ματθαιον και Θωμαν και Ιακωβον τον[1] του Αλφαιου και Θαδδαιον και Σιμωνα τον Κανανιτην· 19 και Ιουδαν[2] Ισκαριωτην, ὃς και παρεδωκεν αυτον.

20 Και ερχονται εις οικον· και συνερχεται παλιν οχλος, ὡστε μη δυνασθαι αυτους μηδε αρτον φαγειν. 21 Και ακουσαντες οἱ παρ' αυτου εξηλθον κρατησαι αυτον, ελεγον γαρ ὁτι "Εξεστη!"

[Scribes blaspheme the Holy Spirit]

22 Και οἱ γραμματεις οἱ απο Ἱεροσολυμων καταβαντες ελεγον ὁτι "Βεελζεβουλ εχει", και ὁτι "Εν τω αρχοντι των δαιμονιων εκβαλλει τα δαιμονια". 23 Και προσκαλεσαμενος αυτους εν παραβολαις ελεγεν αυτοις: "Πως δυναται Σατανας Σαταναν εκβαλλειν? 24 Και εαν βασιλεια εφ' ἑαυτην μερισθη, ου δυναται σταθηναι ἡ βασιλεια εκεινη. 25 Και εαν οικια εφ' ἑαυτην μερισθη, ου δυναται σταθηναι ἡ[3] οικια εκεινη.[4] 26 Και ει ὁ Σατανας ανεστη εφ' ἑαυτον και μεμερισται, ου δυναται σταθηναι, αλλα τελος εχει. 27 Ουδεις δυναται τα σκευη του ισχυρου, εισελθων εις την οικιαν αυτου, διαρπασαι, εαν μη πρωτον τον ισχυρον δηση—και τοτε την οικιαν αυτου διαρπαση.

28 "Αμην[5] λεγω ὑμιν ὁτι παντα αφεθησεται τα ἁμαρτηματα τοις υἱοις των ανθρωπων, και[6] βλασφημιαι ὁσας αν βλασφημησωσιν· 29 ὃς δ' αν βλασφημηση εις το Πνευμα το Ἁγιον ουκ εχει αφεσιν εις τον αιωνα, αλλ' ενοχος εστιν αιωνιου κρισεως," 30—ὁτι ελεγον, "Πνευμα ακαθαρτον εχει".

[Jesus goes on the ofensive]

[New relationships]

3.31 Ερχονται ουν οἱ αδελφοι και ἡ μητηρ αυτου και εξω ἑστωτες απεστειλαν προς αυτον, φωνουντες αυτον. 32 Και εκαθητο οχλος περι αυτον· ειπον δε αυτω, "Ιδου, ἡ μητηρ σου και οἱ αδελφοι σου και αἱ[7] αδελφαι σου εξω ζητουσιν σε". 33 Και απεκριθη αυτοις λεγων, "Τίς εστιν ἡ μητηρ μου ἠ οἱ αδελφοι μου?" 34 Και περιβλεψαμενος κυκλω τους περι αυτον καθημενους λεγει: "Ιδου ἡ μητηρ μου και οἱ αδελφοι μου![8] 35 Ὃς γαρ αν ποιηση το θελημα του Θεου, οὗτος[9] αδελφος μου και αδελφη μου και μητηρ μου[10] εστιν."

[Many parables]

4.1 Και παλιν ηρξατο διδασκειν παρα την θαλασσαν. Και συνηχθη προς αυτον οχλος πολυς, ὡστε αυτον[11] εμβαντα εις το πλοιον καθησθαι, εν τη θαλασση, και πας ὁ οχλος προς την θαλασσαν, επι της γης, ἠν. 2 Και εδιδασκεν αυτους εν παραβολαις[12] πολλα, και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχη αυτου,

[Parable of the sower]

3 "Ακουετε! Ιδου, εξηλθεν ὁ σπειρων του σπειραι. 4 Και εγενετο, εν τω σπειρειν, ὃ μεν επεσεν παρα την ὁδον, και ηλθεν τα πετεινα και κατεφαγεν αυτο. 5 Αλλο δε επεσεν επι το πετρωδες ὁπου ουκ ειχεν γην πολλην, και ευθεως εξανετειλεν δια το μη εχειν βαθος γης. 6 Ἡλιου δε ανατειλαντος εκαυματισθη, και δια το μη εχειν ῥιζαν εξηρανθη. 7 Και αλλο

[1] τον || του 1147
[2] ιουδαν || 1 τον 1145
[3] 1628 omits βασιλεα εκεινη (25) και εαν οικια εφ εαυτην μερισθη ου δυναται σταθηναι η (obvious homoioteleuton)
[4] 1667 probably omitted verse 25 (both homoioteleuton and –arcton), then erased verse 26 so as to copy in both verses, correctly, in a cramped hand.
[5] αμην || 11 1145 (repeats)
[6] και || 1 αι [10%] 1251
[7] αι || οι 1199
[8] μου || --- 1199
[9] ουτος || 1 και 547c
[10] μου || --- [65%] 553,1199,2444
[11] αυτον || --- [1%] 1339
[12] παραβολαις || παραβολλαις 2765

επεσεν εις τας ακανθας, και ανεβησαν αἱ ακανθαι και συνεπνιξαν[1] αυτο, και καρπον ουκ
εδωκεν. 8 Και αλλο επεσεν εις την γην την καλην, και εδιδου καρπον αναβαινοντα και
αυξανοντα—και εφερεν εν τριακοντα και εν ἑξηκοντα[2] και εν ἑκατον.” 9 Και ελεγεν, “‘Ὁ
εχων ωτα ακουειν, ακουετω!”

[The why of parables]

10 Ὁτε δε εγενετο κατα μονας,[3] ηρωτησαν[4] αυτον οἱ περι αυτον, συν τοις δωδεκα, την
παραβολην. 11 Και ελεγεν αυτοις: “‘Ὑμιν δεδοται γνωναι το μυστηριον[5] της βασιλειας του
Θεου· εκεινοις δε τοις[6] εξω εν παραβολαις τα παντα γινεται, 12 ἱνα: ‘Βλεποντες βλεπωσιν,
και μη ιδωσιν· και ακουοντες ακουωσιν, και μη συνιωσιν· μηποτε επιστρεψωσιν και αφεθη
αυτοις τα ἁμαρτηματα’.”

[‘The sower’ explained]

13 Και λεγει αυτοις: “Ουκ οιδατε την παραβολην ταυτην? Και πως πασας τας
παραβολας γνωσεσθε? 14 Ὁ σπειρων τον λογον σπειρει. 15 Οὑτοι δε εισιν οἱ παρα την ὁδον
ὁπου σπειρεται ὁ λογος: και ὁταν ακουσωσιν, ευθεως ερχεται ὁ Σατανας και αιρει τον λογον
τον εσπαρμενον εν ταις καρδιαις αυτων. 16 Και οὗτοι εισιν ὁμοιως οἱ επι τα πετρωδη[7]
σπειρομενοι: οἵ, ὁταν ακουσωσιν τον λογον ευθεως μετα χαρας λαμβανουσιν αυτον, 17 και ουκ
εχουσιν ῥιζαν εν ἑαυτοις αλλα προσκαιροι εισιν—ειτα γενομενης[8] θλιψεως ἡ διωγμου δια τον
λογον, ευθεως σκανδαλιζονται. 18 Και οὗτοι εισιν οἱ εις τας ακανθας σπειρομενοι: οἱ τον
λογον ακουοντες, 19 και αἱ μεριμναι του αιωνος τουτου και ἡ απατη του πλουτου και αἱ περι
τα λοιπα επιθυμιαι εισπορευομεναι συμπνιγουσιν τον λογον, και ακαρπος γινεται. 20 Και
οὑτοι εισιν οἱ επι την γην την καλην σπαρεντες: οἱτινες ακουουσιν τον λογον και
παραδεχονται και καρποφορουσιν—εν τριακοντα και εν ἑξηκοντα και εν ἑκατον.”

[The candlestick]

21 Και ελεγεν αυτοις: “Μητι ὁ λυχνος ερχεται ἱνα ὑπο τον μοδιον τεθη ἡ ὑπο την
κλινην? Ουχ ἱνα επι[9] την λυχνιαν επιτεθη? 22 Ου γαρ εστιν κρυπτον ὃ εαν μη φανερωθη,
ουδε εγενετο αποκρυφον αλλ’ ἱνα εις φανερον ελθη. 23 Ει τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω.”
24 Και ελεγεν αυτοις: “Βλεπετε τί ακουετε. Εν ᾧ μετρω μετρειτε αντιμετρηθησεται[10] ὑμιν·
και προστεθησεται ὑμιν τοις ακουουσιν. 25 Ὃς γαρ αν εχη, δοθησεται αυτω, και ὃς ουκ εχει,
και ὃ εχει αρθησεται απ’ αυτου.”

[Spontaneous growth]

26 Και ελεγεν: “Οὑτως εστιν ἡ βασιλεια του Θεου ὡς εαν ανθρωπος βαλη[11] τον σπορον
επι της γης 27 και καθευδη και εγειρηται[12] νυκτα και ἡμεραν, και ὁ σπορος βλαστανη και
μηκυνηται,[13] ὡς ουκ οιδεν αυτος. 28 Αυτοματη γαρ ἡ γη καρποφορει: πρωτον χορτον, ειτα
σταχυν, ειτα πληρη σιτον εν τω σταχυι. 29 Ὁταν δε παραδω ὁ καρπος, ευθεως αποστελλει το[14]
δρεπανον, ὁτι παρεστηκεν ὁ θερισμος.”

[The mustard seed]

30 Και ελεγεν: “Τίνι ὁμοιωσομεν[15] την βασιλειαν του Θεου, ἡ εν ποια παραβολη
παραβαλωμεν[1] αυτην? 31 Ὡς κοκκον[2] σιναπεως,[3] ὃς ὁταν σπαρη επι της γης, μικροτερος

---

[1] συνεπνιξαν || συνεπνηξαν 645
[2] ἑξηκοντα || εξηκοντα 645
[3] κατα μονας || γαμος 1199 [!]
[4] ηρωτησαν || επηρωτησαν [2%] 1339v
[5] το μυστηριον || τα μυστηρια [3.5%] 201
[6] τοις || της 1667
[7] ομοιως οι επι τα πετρωδη || ~ 23451 1435
[8] γενομενης || γινομενης 141,204,553,685,1133,1147,1189,2322,2407 (illegible 1234)
[9] επι || υπο [2%] 547,1199,1247,1251,1705,1813,2444
[10] αντιμετρηθησεται || αντιμετριθησεται 1667
[11] βαλη || βαλλη 1705,2323
[12] εγειρηται || εγειρεται [20%] 1199
[13] μηκυνηται || μηκυνεται 1199
[14] το || τον 1251
[15] ομοιωσομεν || ομοιωσωμεν [43%] 480,1145 || ομοιωσω 1133

παντων των σπερματων εστιν των επι της γης, 32 και ὅταν σπαρη, αναβαινει και γινεται
παντων των λαχανων μειζων και ποιει κλαδους μεγαλους, ὥστε δυνασθαι ὑπο την σκιαν
αυτου τα πετεινα του ουρανου κατασκηνουν.”
33 Και τοιαυταις παραβολαις πολλαις ελαλει αυτοις τον λογον, καθως εδυναντο[4]
ακουειν. 34 Χωρις δε παραβολης ουκ ελαλει αυτοις, κατ’ ιδιαν δε τοις μαθηταις αυτου
επελυεν παντα.

[A supernatural tempest]

35 Και λεγει αυτοις εν εκεινη τη ἡμερα, οψιας γενομενης, “Διελθωμεν εις το περαν”.
36 Και αφεντες τον οχλον, παραλαμβανουσιν αυτον ὡς ἦν εν τω πλοιω (και αλλα δε πλοιαρια
ἦν μετ’ αυτου). 37 Και γινεται λαιλαψ ανεμου μεγαλη, τα δε κυματα επεβαλεν εις το πλοιον,
ὥστε αυτο[5] ηδη γεμιζεσθαι. 38 Και ἦν αυτος επι τη πρυμνη, επι το προσκεφαλαιον καθευδων·
και διεγειρουσιν αυτον και λεγουσιν αυτω, “Διδασκαλε! Ου μελει[6] σοι ὅτι απολλυμεθα?”
39 Και διεγερθεις επετιμησεν τω ανεμω και ειπεν τη θαλασση, “Σιωπα· πεφιμωσο!” Και
εκοπασεν ὁ ανεμος, και εγενετο γαληνη[7] μεγαλη.[8] 40 Και ειπεν αυτοις: “Τί δειλοι εστε
οὕτως? Πως ουκ εχετε πιστιν?” 41 Και εφοβηθησαν φοβον μεγαν, και ελεγον προς αλληλους,
“Τίς αρα οὗτος εστιν, ὅτι και ὁ ανεμος[9] και ἡ θαλασσα ὑπακουουσιν αυτω!?”

[The ‘legion’]

5.1 Και ηλθον[10] εις το περαν της θαλασσης, εις την χωραν των[11] Γαδαρηνων. 2 Και
εξελθοντι αυτω εκ του πλοιου, ευθεως απηντησεν αυτω εκ των μνημειων[12] ανθρωπος εν
πνευματι ακαθαρτω 3—ὃς την οικησιν ειχεν εν τοις μνημασιν. Και ουτε ἁλυσεσιν ουδεις
ηδυνατο[13] αυτον δησαι, 4 δια το αυτον πολλακις πεδαις και ἁλυσεσιν δεδεσθαι, και
διεσπασθαι ὑπ’ αυτου τας ἁλυσεις, και τας πεδας συντετριφθαι, και ουδεις αυτον ισχυσεν
δαμασαι. 5 Και δια παντος, νυκτος και ἡμερας, εν τοις μνημασιν και εν τοις ορεσιν,[14] ἦν
κραζων και κατακοπτων ἑαυτον[15] λιθοις. 6 Ιδων δε τον Ιησουν απο μακροθεν, εδραμεν και
προσεκυνησεν[16] αυτω,[17] 7 και κραξας φωνη μεγαλη[18] ειπεν: “Τί εμοι και σοι,[19] Ιησου,[20] Υἱε
του Θεου του ὑψιστου? Ὁρκιζω σε τον Θεον, μη με βασανισης!” 8 Ελεγεν γαρ αυτω, “Εξελθε,
το πνευμα το ακαθαρτον, εκ[21] του ανθρωπου!” 9 Και επηρωτα αυτον, “Τί σοι ονομα?” Και
απεκριθη, λεγων, “Λεγεων ονομα μοι, ὅτι πολλοι εσμεν”. 10 Και παρεκαλει[22] αυτον πολλα ἵνα
μη αυτους αποστειλη[23] εξω της χωρας. 11 Ἦν δε εκει προς τω[24] ορει αγελη χοιρων μεγαλη[25]

---

[1] παραβαλωμεν || παραβαλομεν 689
[2] κοκκον || κοκκω [10%] 1705
[3] σιναπεως || συναπεως 1133,1199
[4] εδυναντο || ηδυναντο [20%] 1145,1705 || ιδυναντο 1251
[5] αυτο || αυτω 1199
[6] μελει || μελλει [3%] 1023,2323
[7] γαληνη || γαλυνη 1251
[8] γαληνη μεγαλη || ~ 21 2466
[9] ο ανεμος || οι ανεμοι 1435
[10] ηλθον || ηλθεν [10%] 1435
[11] των 480c || --- 480
[12] των μνημειων || του μνημειου 1705
[13] ηδυνατο || εδυνατο [60%] 141,685,689,1133,1189,2399,2407
[14] και εν τοις ορεσιν 547c || --- 547,1251 (homoioteleuton)
[15] εαυτον || αυτον 1199
[16] προσεκυνησεν || προσεκυνισεν 1251
[17] αυτω || αυτον 1199
[18] μεγαλη || --- 1147 (from one page to the next)
[19] σοι || συ 141
[20] ιησου 2466c || --- 2466
[21] εκ || απο 1145
[22] παρεκαλει || παρεκαλουν 689
[23] αυτους αποστειλη || ~ 21 [5%] 1199
[24] τω || το 1133
[25] μεγαλη || --- 18

βοσκομενη. 12 Και παρεκαλεσαν αυτον παντες οἱ δαιμονες, λεγοντες, "Πεμψον ἡμας εις τους
χοιρους, ἱνα εις αυτους εισελθωμεν". 13 Και επετρεψεν αυτοις ευθεως ὁ Ιησους· και εξελθοντα
τα πνευματα τα ακαθαρτα[1] εισηλθον[2] εις τους χοιρους, και ὡρμησεν ἡ αγελη κατα του
κρημνου εις την θαλασσαν (ησαν δε ὡς δισχιλιοι)[3] και επνιγοντο εν τη θαλασση.

14 Οἱ δε βοσκοντες τους χοιρους εφυγον, και ανηγγειλαν εις την πολιν και εις τους
αγρους. Και εξηλθον ιδειν τί εστιν το γεγονος. 15 Και ερχονται προς τον Ιησουν και
θεωρουσιν τον δαιμονιζομενον καθημενον και[4] ἱματισμενον και σωφρονουντα, τον εσχηκοτα
τον λεγεωνα, και εφοβηθησαν. 16 Διηγησαντο δε αυτοις οἱ ιδοντες πως εγενετο τω
δαιμονιζομενω, και περι των χοιρων. 17 Και ηρξαντο παρακαλειν αυτον απελθειν απο των
ὁριων αυτων.

18 Και εμβαντος αυτου εις το πλοιον, παρεκαλει αυτον ὁ δαιμονισθεις ἱνα ᾐ μετ'
αυτου. 19 Ὁ δε Ιησους ουκ αφηκεν αυτον, αλλα λεγει αυτω, "Ὑπαγε εις[5] τον οικον σου προς
τους σους και αναγγειλον αυτοις ὁσα σοι ὁ Κυριος πεποιηκεν, και ηλεησεν σε". 20 Και
απηλθεν και ηρξατο κηρυσσειν εν τη Δεκαπολει ὁσα εποιησεν αυτω ὁ Ιησους,[6] και παντες
εθαυμαζον.

21 Και διαπερασαντος του Ιησου εν τω πλοιω παλιν εις το περαν, συνηχθη οχλος
πολυς επ' αυτον· και ἠν παρα την θαλασσαν.

[A hemorrhage and a dead girl]

22 Και ιδου, ερχεται εἱς των αρχισυναγωγων, ονοματι Ιαειρος, και ιδων αυτον πιπτει
προς τους ποδας αυτου 23 και παρεκαλει αυτον πολλα, λεγων ὁτι "Το[7] θυγατριον μου εσχατως
εχει· ἱνα ελθων επιθης αυτη τας χειρας ὁπως σωθη, και ζησεται". 24 Και απηλθεν μετ' αυτου.
Και ηκολουθει αυτω οχλος πολυς, και συνεθλιβον[8] αυτον.

[The hemorrhage]

25 Και γυνη τις—ουσα εν ῥυσει αἱματος ετη δωδεκα, 26 και πολλα παθουσα ὑπο
πολλων ιατρων, και δαπανησασα τα παρ' αυτης παντα, και μηδεν ωφεληθεισα αλλα μαλλον εις
το χειρον ελθουσα—27 ακουσασα περι του Ιησου, ελθουσα εν τω οχλω οπισθεν ἡψατο του
ἱματιου αυτου. 28 (Ελεγεν γαρ ὁτι "Καν των ἱματιων αυτου ἁψωμαι, σωθησομαι".) 29 Και
ευθεως εξηρανθη ἡ πηγη του αἱματος αυτης, και εγνω τω σωματι ὁτι ιαται απο της μαστιγος.
30 Και ευθεως ὁ Ιησους επιγνους εν ἑαυτω την εξ αυτου δυναμιν εξελθουσαν επιστραφεις εν
τω οχλω ελεγεν, "Τίς μου ἡψατο των ἱματιων?" 31 Και ελεγον αυτω οἱ μαθηται αυτου,
"Βλεπεις τον οχλον συνθλιβοντα σε, και λεγεις, 'Τίς μου ἡψατο?'?" 32 Και περιεβλεπετο
ιδειν την τουτο ποιησασαν. 33 Ἡ δε γυνη, φοβηθεισα και τρεμουσα, ειδυια ὃ γεγονεν επ'
αυτη, ηλθεν και προσεπεσεν αυτω και ειπεν αυτω πασαν την αληθειαν. 34 Ὁ δε ειπεν αυτη:
"Θυγατερ, ἡ πιστις σου σεσωκεν σε. Ὑπαγε εις ειρηνην και ισθι ὑγιης απο της μαστιγος
σου."

[The dead girl]

35 Ετι αυτου λαλουντος,[9] ερχονται απο του αρχισυναγωγου, λεγοντες ὁτι[10] "Ἡ
θυγατηρ σου απεθανεν. Τί ετι σκυλλεις τον διδασκαλον?" 36 Ὁ δε Ιησους ευθεως ακουσας[11]
τον λογον λαλουμενον λεγει τω αρχισυναγωγω, "Μη φοβου, μονον πιστευε!" 37 Και ουκ
αφηκεν ουδενα αυτω συνακολουθησαι, ει μη Πετρον και Ιακωβον και Ιωαννην τον αδελφον
Ιακωβου. 38 Και ερχεται εις τον οικον του αρχισυναγωγου και θεωρει θορυβον—κλαιοντας

---

[1] τα ακαθαρτα || --- [1%] 479,1199,1813
[2] εισηλθον 35c,2466c || εισηλθεν [2%] 35,520,689,1323,1334,1614,2399,2466
[3] δισχιλιοι || δυσχιλιοι 1705
[4] και || --- [5%] 1199
[5] εις || προς 1199
[6] 1705 omits και απηλθεν και ηρξατο κηρυσσειν εν τη δεκαπολει οσα εποιησεν αυτω ο ιησους (homoioteleuton)
[7] το || --- 1199
[8] συνεθλιβον || συνεθλιβεν 1435
[9] λαλουντος || 1 ιδου 547c
[10] οτι || --- 645
[11] ευθεως ακουσας || ~ 21 [1%] 547,2253

και αλαλαζοντας πολλα. 39 Και εισελθων λεγει αυτοις: “Τί θορυβεισθε και κλαιετε? Το παιδιον ουκ απεθανεν, αλλα καθευδει.” 40 Και κατεγελων αυτου. Ὁ δε εκβαλων παντας, παραλαμβανει τον πατερα του παιδιου και την μητερα, και τους μετ’ αυτου, και εισπορευεται ὁπου ἦν το παιδιον ανακειμενον. 41 Και κρατησας της χειρος του παιδιου λεγει αυτη, “Ταλιθα, κουμι”,[1] ὅ εστιν μεθερμηνευομενον, “Το κορασιον, σοι λεγω, εγειραι!” 42 Και ευθεως ανεστη το κορασιον και περιεπατει (ἦν γαρ ετων δωδεκα). Και εξεστησαν εκστασει μεγαλη. 43 Και διεστειλατο αυτοις πολλα ἱνα μηδεις γνω τουτο, και ειπεν δοθηναι αυτη φαγειν.

[A visit to Natsareth]

6.1 Και εξηλθεν εκειθεν και ηλθεν εις την πατριδα αυτου, και ακολουθουσιν αυτω οἱ μαθηται αυτου. 2 Και γενομενου σαββατου, ηρξατο εν τη συναγωγη διδασκειν. Και πολλοι ακουοντες εξεπλησσοντο, λεγοντες: “Ποθεν τουτω ταυτα?” και, “Τίς ἡ σοφια ἡ δοθεισα αυτω?” και, “Δυναμεις τοιαυται δια των χειρων αυτου γινονται! 3 Ουχ οὑτος εστιν ὁ τεκτων, ὁ υἱος Μαριας, αδελφος δε Ιακωβου και Ιωση και Ιουδα και Σιμωνος? Και ουκ εισιν αἱ αδελφαι αυτου ὡδε[2] προς ἡμας?” Και εσκανδαλιζοντο εν αυτω. 4 Ελεγεν δε αυτοις ὁ Ιησους ὁτι “Ουκ εστιν προφητης ατιμος, ει μη εν τη πατριδι αυτου και εν τοις συγγενεσιν και εν τη οικια αυτου.” 5 Και ουκ ηδυνατο[3] εκει ουδεμιαν δυναμιν ποιησαι, ει μη ολιγοις αρρωστοις επιθεις τας χειρας εθεραπευσεν. 6 Και εθαυμαζεν δια την απιστιαν αυτων. Και περιηγεν τας κωμας κυκλω διδασκων.

[The Twelve commissioned and sent]

7 Και προσκαλειται τους δωδεκα και ηρξατο αυτους αποστελλειν δυο δυο, και εδιδου αυτοις εξουσιαν των πνευματων των ακαθαρτων. 8 Και παρηγγειλεν αυτοις ἱνα μηδεν αιρωσιν εις ὁδον, ει μη ῥαβδον μονον—μη πηραν, μη αρτον, μη εις την ζωνην χαλκον— 9 αλλ’ ὑποδεδεμενους σανδαλια, και μη ενδυσησθε δυο χιτωνας. 10 Και ελεγεν αυτοις: “Ὁπου εαν εισελθητε[4] εις οικιαν, εκει[5] μενετε ἑως αν εξελθητε εκειθεν. 11 Και ὁσοι εαν[6] μη δεξωνται[7] ὑμας μηδε ακουσωσιν[8] ὑμων, εκπορευομενοι εκειθεν εκτιναξατε τον χουν τον ὑποκατω[9] των ποδων ὑμων εις μαρτυριον αυτοις. Αμην[10] λεγω ὑμιν, ανεκτοτερον εσται Σοδομοις ἡ Γομορροις εν ἡμερα κρισεως ἡ τη πολει εκεινη.” 12 Και εξελθοντες εκηρυσσον ἱνα μετανοησωσιν, 13 και δαιμονια πολλα εξεβαλλον,[11] και ηλειφον ελαιω πολλους αρρωστους και εθεραπευον.

[Herod had executed John the Baptizer]

14 Και ηκουσεν ὁ βασιλευς Ἡρωδης, φανερον γαρ εγενετο το ονομα αυτου, και ελεγεν ὁτι “Ιωαννης ὁ βαπτιζων εκ νεκρων ηγερθη, και δια τουτο ενεργουσιν αἱ δυναμεις εν αυτω”. 15 Αλλοι ελεγον ὁτι “Ηλιας εστιν”. Αλλοι δε ελεγον ὁτι “Προφητης εστιν ὡς εἱς των προφητων”. 16 Ακουσας δε ὁ[12] Ἡρωδης ειπεν ὁτι “Ὃν εγω απεκεφαλισα Ιωαννην, οὑτος εστιν· αυτος ηγερθη εκ νεκρων!”

17 Αυτος γαρ ὁ Ἡρωδης αποστειλας εκρατησεν τον Ιωαννην, και εδησεν αυτον[13] εν[14] φυλακη, δια Ἡρωδιαδα την γυναικα Φιλιππου του αδελφου αυτου· ὁτι αυτην εγαμησεν

---

[1] κουμι 2559c || κουμ (17.4%) 18,201,386,480,1234,1250,1548,2253,2382,2503,2559
[2] **f**[35] has ὡδε throughout
[3] ηδυνατο || ειδυνατο 1199 || εδυνατο [6%] 689
[4] εισελθητε || εισηλθητε 1199
[5] εκει || --- 1147
[6] εαν || αν [50%] 689
[7] δεξωνται || δεξονται [4%] 824
[8] ακουσωσιν || 1 τους λογους 547c
[9] υποκατω || υποκατο 1199
[10] αμην || 1 γαρ 547
[11] εξεβαλλον || εξεβαλον [10%] 645
[12] ο 201c,2323c || --- [50%] 201,479,516,553,1248,1705,2323,2765?
[13] αυτον || --- 1199
[14] εν || 1 τη (5.1%) 1023

18—ελεγεν γαρ ὁ Ιωαννης τω Ἡρωδη ὁτι “Ουκ εξεστιν σοι εχειν την γυναικα του αδελφου
σου”. 19 Ἡ δε Ἡρωδιας ενειχεν αυτω και ηθελεν αυτον αποκτειναι· και ουκ ηδυνατο,[1] 20 ὁ
γαρ Ἡρωδης εφοβειτο τον Ιωαννην, ειδως αυτον ανδρα δικαιον και ἁγιον, και συνετηρει
αυτον. Και ακουων[2] αυτου πολλα εποιει, και ἡδεως αυτου ηκουεν.

21 Και γενομενης ἡμερας ευκαιρου ὁτε Ἡρωδης τοις γενεσιοις αυτου[3] δειπνον εποιει[4]
τοις μεγιστασιν αυτου και τοις χιλιαρχοις και τοις πρωτοις της Γαλιλαιας. 22 Και
εισελθουσης της θυγατρος αυτης[5] της Ἡρωδιαδος και ορχησαμενης, και αρεσασης τω Ἡρωδη
και τοις συνανακειμενοις, ειπεν ὁ βασιλευς τω κορασιω, “Αιτησον με ὃ εαν θελης,[6] και δωσω
σοι”. 23 Και ωμοσεν αυτη ὁτι ““Ὃ εαν με αιτησης δωσω σοι,[7] ἑως[8] ἡμισους της βασιλειας
μου”.

24 Ἡ δε εξελθουσα ειπεν τη μητρι αυτης, “Τί αιτησομαι?” Ἡ δε ειπεν, “Την κεφαλην
Ιωαννου του Βαπτιστου!” 25 Και εισελθουσα ευθεως μετα σπουδης προς τον βασιλεα ητησατο,
λεγουσα, “θελω ἱνα μοι δως εξ αυτης επι πινακι την κεφαλην Ιωαννου του Βαπτιστου.”
26 Και περιλυπος γενομενος ὁ βασιλευς, δια τους ὁρκους, και τους συνανακειμενους, ουκ
ηθελησεν αυτην αθετησαι. 27 Και ευθεως αποστειλας ὁ βασιλευς σπεκουλατωρα[9] επεταξεν
ενεχθηναι την κεφαλην αυτου. Ὁ δε απελθων απεκεφαλισεν[10] αυτον εν τη φυλακη 28 και
ηνεγκεν την κεφαλην αυτου επι πινακι, και εδωκεν αυτην τω κορασιω· και το[11] κορασιον
εδωκεν αυτην τη μητρι αυτης. 29 Και ακουσαντες, οἱ μαθηται αυτου ηλθον και ηραν το
πτωμα αυτου και εθηκαν αυτο[12] εν μνημειω.

[The Twelve return]

30 Και συναγονται[13] οἱ αποστολοι προς τον Ιησουν, και απηγγειλαν αυτω παντα, και[14]
ὁσα εποιησαν και ὁσα εδιδαξαν. 31 Και ειπεν αυτοις, “Δευτε ὑμεις αυτοι κατ’ ιδιαν εις
ερημον τοπον και αναπαυεσθε ολιγον”· ησαν γαρ οἱ ερχομενοι και οἱ ὑπαγοντες πολλοι, και
ουδε φαγειν ευκαιρουν.

[Bread for 5,000 men]

32 Και απηλθον εις ερημον τοπον τω πλοιω[15] κατ’ ιδιαν. 33 Και ειδον αυτους
ὑπαγοντας[16] και επεγνωσαν αυτους πολλοι, και πεζη απο πασων των πολεων συνεδραμον εκει
και προηλθον αυτους και συνηλθον προς αυτον. 34 Και εξελθων ειδεν ὁ Ιησους πολυν οχλον,
και εσπλαγχνισθη επ’ αυτοις ὁτι ησαν ὡς προβατα μη εχοντα ποιμενα, και ηρξατο διδασκειν
αυτους πολλα.

35 Και ηδη ὡρας πολλης γενομενης, προσελθοντες αυτω οἱ μαθηται αυτου λεγουσιν
ὁτι[17] “Ερημος εστιν ὁ τοπος, και ηδη ὡρα[18] πολλη. 36 Απολυσον αυτους, ἱνα απελθοντες εις

---

[1] ηδυνατο || εδυνατο 689

[2] ακουων 18,35c,141,201,386,480,510,516,520,553,586,685,689,824,897,928,938alt,1023alt,1133,1145,1147,1189,1234,1248,1250,1323,1328,1334,1339,
1435,1445,1503,1572,1614,1628,1637,1667,1705,2253,2284,2322,2323,2382,2399,2407,2503,2559
ακουσας [80%] 35,204,479,536,547,645,676,696,938,1023,1199,1251,1572m,1667c,1813,2367?,2444,2466,2765

[3] αυτου || αυτοις 1667

[4] εποιει || --- 1628

[5] της θυγατρος αυτης || ~ 312 1435

[6] θελης || εθελης 204

[7] 141 omits a whole sentence between the two σοι [obvious homoioteleuton]

[8] εως || εους 204

[9] σπεκουλατωρα || σπεκουλατορα [50%] 1023

[10] απεκεφαλισεν || απεκεφαλησεν [1%] 1023,1251

[11] το || τω 1199

[12] αυτο || αυτω 1133

[13] συναγονται || συνηγαγον 1199

[14] και || --- [15%] 547c

[15] τω πλοιω || το πλοιον 1133

[16] 645 omits και ειδον αυτους υπαγοντας [homoioarcton]

[17] οτι || --- 510

[18] ηδη ωρα || ~ 21 1637

τους κυκλω αγρους και κωμας αγορασωσιν[1] ἑαυτοις αρτους· τί γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν."
37 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτοις, "Δοτε αυτοις ὑμεις φαγειν!" Και λεγουσιν αυτω,
"Απελθοντες αγορασωμεν δηναριων[2] διακοσιων αρτους και δωμεν αυτοις φαγειν?" 38 Ὁ δε
λεγει αυτοις: "Ποσους αρτους εχετε? Ὑπαγετε και ιδετε." Και γνοντες λεγουσιν, "Πεντε, και
δυο ιχθυας".

39 Και επεταξεν αυτοις ανακλιναι παντας συμποσια συμποσια επι τω χλωρω χορτω.
40 Και ανεπεσον πρασιαι πρασιαι ανα ἑκατον και ανα πεντηκοντα. 41 Και λαβων τους πεντε
αρτους και τους δυο ιχθυας, αναβλεψας εις τον ουρανον ευλογησεν και κατεκλασεν τους
αρτους και εδιδου τοις μαθηταις αυτου ἱνα παραθωσιν αυτοις· και τους δυο ιχθυας εμερισεν
πασιν. 42 Και εφαγον παντες και εχορτασθησαν. 43 Και ηραν κλασματων δωδεκα κοφινους
πληρεις, και απο των ιχθυων. 44 Και ησαν οἱ φαγοντες τους αρτους πεντακισχιλιοι ανδρες.[3]

[Jesus retires to pray]

45 Και ευθεως ηναγκασεν τους μαθητας αυτου εμβηναι εις το πλοιον και προαγειν[4] εις
το περαν, προς[5] Βηθσαιδαν, ἑως αυτος απολυσει[6] τον οχλον. 46 Και αποταξαμενος αυτοις
απηλθεν εις το ορος προσευξασθαι.

[A walk on water]

47 Και οψιας γενομενης,[7] ἦν το πλοιον εν μεσω της θαλασσης· και αυτος μονος επι
της γης. 48 Και ειδεν αυτους βασανιζομενους εν τω ελαυνειν, ἦν γαρ ὁ ανεμος εναντιος
αυτοις. Και περι τεταρτην φυλακην της νυκτος ερχεται προς αυτους περιπατων επι της
θαλασσης, και ηθελεν παρελθειν αυτους· 49 οἱ δε, ιδοντες αυτον περιπατουντα επι της
θαλασσης, εδοξαν φαντασμα ειναι, και ανεκραξαν! 50 Παντες γαρ αυτον ειδον[8] και
εταραχθησαν. Και ευθεως ελαλησεν μετ' αυτων, και λεγει αυτοις: "Θαρσειτε![9] Εγω ειμι, μη
φοβεισθε." 51 Και ανεβη προς αυτους εις το πλοιον, και εκοπασεν ὁ ανεμος. Και λιαν εκ
περισσου εν ἑαυτοις εξισταντο, και εθαυμαζον. 52 Ου γαρ συνηκαν επι τοις αρτοις—ἦν γαρ
αυτων ἡ καρδια[10] πεπωρωμενη.

[In Genesaret]

53 Και διαπερασαντες, ηλθον[11] επι την γην Γενησαρετ[12] και προσωρμισθησαν. 54 Και
εξελθοντων αυτων εκ του πλοιου, ευθεως επιγνοντες αυτον, 55 περιδραμοντες ὁλην την
περιχωρον εκεινην ηρξαντο επι τοις κραββατοις τους[13] κακως εχοντας περιφερειν ὁπου ηκουον
ὁτι εκει εστιν. 56 Και ὁπου αν εισεπορευετο—εις κωμας ἢ[14] πολεις[15] ἢ[16] αγρους—εν ταις
αγοραις ετιθουν τους ασθενουντας, και παρεκαλουν αυτον ἱνα καν του κρασπεδου του ἱματιου
αυτου ἁψωνται·[17] και ὁσοι[18] αν ἥπτοντο αυτου εσωζοντο.[19]

---

[1] αγορασωσιν || αγωρασωσιν 1133
[2] δηναριων || δυναριον 1251 || δηναναριων 2466 (repeated syllable from one line to the next)
[3] ανδρες || αρδρες 645
[4] προαγειν || 1 αυτον 547c
[5] προς || εις 1572
[6] απολυσει || απολυση [59%] 201,516,520,676,1145,1248,1323,1705,2284,2323,2444
[7] γενομενης || γενομενοις 18
[8] αυτον ειδον 1145c || ~ 21 1145
[9] θαρσειτε || θαρθειτε 1145
[10] αυτων η καρδια || ~ 231 [15%] 689
[11] ηλθον || --- 645
[12] γενησαρετ 35c || γεννησαρετ [53%] 35,479,516,520,676,689,897,1199,1323,1614,1813,2399,2444
[13] τους || --- 18
[14] η || 1 εις [1%] 547c,1251
[15] κωμας η πολεις || ~ 321 689
[16] η || 1 εις [1%] 547c
[17] ἁψωνται || αψωνται 645 || ἁψονται 1199
[18] οσοι || οσα/οσω 1435
[19] εσωζοντο || διεσωζοντο [2%] 547,1251

[Jesus rebuts scribes and Pharisees]

7.1 Και συναγονται προς αυτον οἱ φαρισαιοι και τινες των γραμματεων, ελθοντες απο
Ἱεροσολυμων. 2 Και ιδοντες τινας των μαθητων αυτου κοιναις χερσιν, τουτ' εστιν ανιπτοις,
εσθιοντας αρτους, εμεμψαντο.[1] 3 (Οἱ γαρ Φαρισαιοι και παντες οἱ Ιουδαιοι, εαν μη πυγμη
νιψωνται τας χειρας, ουκ εσθιουσιν, κρατουντες την παραδοσιν[2] των πρεσβυτερων. 4 Και απο
αγορας, εαν μη βαπτισωνται,[3] ουκ εσθιουσιν. Και αλλα πολλα εστιν ἃ παρελαβον κρατειν—
βαπτισμους ποτηριων και ξεστων και χαλκειων[4] και κλινων.)

5 Επειτα επερωτωσιν αυτον οἱ Φαρισαιοι και οἱ γραμματεις, "Δια τί οἱ μαθηται σου
ου περιπατουσιν κατα την παραδοσιν των πρεσβυτερων, αλλα ανιπτοις χερσιν εσθιουσιν τον
αρτον?" 6 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτοις ὁτι "Καλως προεφητευσεν Ἡσαιας περι ὑμων των
ὑποκριτων, ὡς γεγραπται: 'Οὑτος ὁ λαος τοις χειλεσιν με τιμα, ἡ δε καρδια αυτων πορρω
απεχει απ' εμου. 7 Ματην δε σεβονται με, διδασκοντες διδασκαλιας ενταλματα ανθρωπων.'
8 Αφεντες γαρ την εντολην του Θεου, κρατειτε[5] την παραδοσιν των ανθρωπων—βαπτισμους
ξεστων και ποτηριων,[6] και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε." 9 Και ελεγεν αυτοις:
"Καλως αθετειτε την εντολην του Θεου, ἱνα την παραδοσιν[7] ὑμων τηρησητε. 10 Μωσης γαρ
ειπεν, 'Τιμα τον πατερα σου και την μητερα σου' και, 'Ὁ κακολογων πατερα ἢ μητερα
θανατω τελευτατω'. 11 Ὑμεις δε λεγετε εαν ειπη ανθρωπος τω πατρι ἢ τη μητρι, '*Κορβαν*' (ὅ
εστιν, δωρον) 'ὃ εαν εξ εμου ωφεληθης'· 12 και ουκετι αφιετε αυτον ουδεν ποιησαι τω πατρι
αυτου[8] ἢ τη μητρι αυτου, 13 ακυρουντες τον λογον του Θεου τη παραδοσει ὑμων[9] ᾗ
παρεδωκατε. Και παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε."

[That which really defiles]

14 Και προσκαλεσαμενος παντα τον οχλον ελεγεν αυτοις: "Ακουετε μου παντες, και
συνιετε: 15 Ουδεν εστιν εξωθεν του ανθρωπου εισπορευομενον εις αυτον ὃ δυναται αυτον
κοινωσαι· αλλα τα εκπορευομενα απ' αυτου, εκεινα εστιν τα κοινουντα τον ανθρωπον. 16 Ει
τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω!"

17 Και ὁτε εισηλθεν εις οικον απο του οχλου, επηρωτων αυτον οἱ μαθηται αυτου περι
της παραβολης. 18 Και λεγει[10] αυτοις: "Οὑτως και ὑμεις ασυνετοι[11] εστε? Ου νοειτε ὁτι παν
το εξωθεν εισπορευομενον εις τον ανθρωπον ου δυναται[12] αυτον κοινωσαι, 19 ὁτι ουκ
εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν, αλλ' εις την κοιλιαν,[13] και εις τον αφεδρωνα
εκπορευεται, καθαριζον[14] παντα τα βρωματα?" 20 Ελεγεν δε ὁτι[15] "Το εκ του ανθρωπου
εκπορευομενον,[16] εκεινο κοινοι τον[17] ανθρωπον. 21 Εσωθεν γαρ, εκ της καρδιας των
ανθρωπων, οἱ διαλογισμοι οἱ κακοι εκπορευονται—μοιχειαι, πορνειαι, φονοι, 22 κλοπαι,[18]
πλεονεξιαι, πονηριαι· δολος, ασελγεια, οφθαλμος πονηρος, βλασφημια,[19] ὑπερηφανια,[1]
αφροσυνη—23 παντα ταυτα τα πονηρα εσωθεν εκπορευεται και κοινοι τον ανθρωπον."

---

[1] εμεμψαντο || εμεμψατο 480
[2] παραδοσιν || παραδωσιν 645 (also in verse 5)
[3] βαπτισωνται || βαπτισονται (15.9%) 645
[4] χαλκειων || χαλκιων [70%] 479,1199
[5] κρατειτε || κρατητε 204
[6] 1133 omits βαπτισμους ξεστων και ποτηριων (probable homoioteleuton; supplied in margin later)
[7] παραδοσιν || παραδωσιν 1133
[8] αυτου || αυτω 510
[9] υμων || --- 547c
[10] λεγει || ειπεν 547c
[11] ασυνετοι || συνετοι 201c
[12] δυναται || δυνατε 1705 || δυαται 645 [from one line to the next]
[13] κοιλιαν || καρδιαν 1628 [!]
[14] καθαριζον || καθαριζων [10%] 586c,645,1133
[15] οτι || --- 547
[16] εκπορευομενον || εκπορομενον 645
[17] τον || το 1147
[18] κλοπαι || κλοππαι 1667
[19] βλασφημια || βλασφιμια 1199

[Unusual faith]

24 Και εκειθεν αναστας απηλθεν εις τα μεθορια Τυρου και Σιδωνος. Και εισελθων εις
οικιαν ουδενα ηθελεν γνωναι, και ουκ ηδυνηθη[2] λαθειν. 25 Ακουσασα γαρ γυνη περι αυτου, ἧ
ς[3] ειχεν το θυγατριον αυτης πνευμα ακαθαρτον, ελθουσα προσεπεσεν προς τους ποδας αυτου.
26 Ἦν δε ἡ γυνη Ἑλληνις, Συρα-Φοινικισσα[4] τω γενει, και ηρωτα αυτον ἱνα το δαιμονιον
εκβαλη[5] εκ της θυγατρος αυτης. 27 Ὁ δε Ιησους ειπεν αυτη, “Αφες πρωτον χορτασθηναι τα
τεκνα, ου γαρ καλον εστιν λαβειν τον αρτον των τεκνων και βαλειν τοις κυναριοις”. 28 Ἡ
δε απεκριθη και λεγει αυτω, “Ναι, Κυριε, και γαρ τα κυναρια ὑποκατω της τραπεζης εσθιει
απο των ψιχιων των παιδιων”. 29 Και ειπεν αυτη, “Δια τουτον τον λογον[6] ὑπαγε·
εξεληλυθεν[7] το δαιμονιον εκ[8] της θυγατρος σου”. 30 Και απελθουσα εις τον οικον αυτης εὑρεν
το δαιμονιον εξεληλυθος και την θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης.

[Jesus heals a deaf mute]

31 Και παλιν εξελθων ὁ Ιησους εκ των ὁριων Τυρου και Σιδωνος, ηλθεν προς την
θαλασσαν της Γαλιλαιας ανα μεσον[9] των ὁριων Δεκαπολεως. 32 Και φερουσιν αυτω κωφον
μογγιλαλον και παρακαλουσιν αυτον ἱνα επιθη αυτω την χειρα. 33 Και απολαβομενος αυτον
απο του οχλου κατ’ ιδιαν, εβαλεν τους δακτυλους αυτου εις τα ωτα αυτου, και πτυσας ἥψατο
της γλωσσης αυτου. 34 Και αναβλεψας εις τον ουρανον εστεναξεν, και λεγει αυτω, “*Εφφαθα*!”
ὅ εστιν, “Διανοιχθητι!” 35 Και ευθεως διηνοιχθησαν αυτου αἱ ακοαι, και ελυθη ὁ δεσμος της
γλωσσης αυτου, και ελαλει ορθως. 36 Και διεστειλατο αυτοις ἱνα μηδενι ειπωσιν· ὁσον δε
αυτος αυτοις διεστελλετο, μαλλον περισσοτερον εκηρυσσον.[10] 37 Και ὑπερπερισσως[11]
εξεπλησσοντο, λεγοντες: “Καλως παντα[12] πεποιηκεν. Και τους κωφους ποιει ακουειν και τους
αλαλους λαλειν.”

[Food for 4,000 men]

8.1 Εν εκειναις ταις ἡμεραις, παμπολλου[13] οχλου οντος και μη εχοντων τί φαγωσιν,
προσκαλεσαμενος ὁ Ιησους τους μαθητας αυτου λεγει αυτοις: 2 “Σπλαγχνιζομαι[14] επι τον
οχλον, ὅτι ηδη ἡμερας τρεις προσμενουσιν μοι και ουκ εχουσιν τί φαγωσιν. 3 Και εαν[15]
απολυσω αυτους νηστις[16] εις οικον αυτων εκλυθησονται εν τη ὁδω, τινες γαρ αυτων μακροθεν
ἥκουσιν.” 4 Και απεκριθησαν αυτω οἱ μαθηται αυτου, “Ποθεν τουτους δυνησεται τις ὧδε
χορτασαι αρτων[17] επ’ ερημιας?” 5 Και επηρωτα αυτους, “Ποσους εχετε αρτους?”[18] Οἱ δε
ειπον, “Ἑπτα”. 6 Και παρηγγειλεν τω οχλω αναπεσειν επι της γης· και λαβων τους ἑπτα
αρτους και ευχαριστησας, εκλασεν και εδιδου τοις μαθηταις αυτου ἱνα παραθωσιν, και
παρεθηκαν τω οχλω. 7 Και ειχον ιχθυδια ολιγα· και ευλογησας ειπεν παραθειναι και αυτα.
8 Εφαγον δε και εχορτασθησαν· και ηραν περισσευματα κλασματων ἑπτα σπυριδας. 9 Ησαν δε
οἱ φαγοντες ὡς τετρακισχιλιοι· και απελυσεν αυτους. 10 Και ευθεως εμβας εις το πλοιον μετα
των μαθητων αυτου ηλθεν εις τα μερη Δαλμανουθα.

---

[1] υπερηφανια || υπεριφανια 1199?
[2] ηδυνηθη || εδυνηθη 689
[3] ης || ος 510
[4] συρα-φοινικισσα || συρα φοινικισσα [38%] 586,1503,1628,1637,1705,2323
[5] εκβαλη || εκβαλλη [30%] 1147,1705
[6] τουτον τον λογον || ~ 231 689
[7] εξεληλυθεν || εξελυληθε 645 || εξελυλυθε 689
[8] εκ 2323c || απο [2%] 2323
[9] μεσον || μεσων [2%] 824,1133,1250,1637alt,1667,2407,2444 (missing 2399)
[10] εκηρυσσον || εκηρυττον 2466
[11] υπερπερισσως || περισσως 1435
[12] παντα || παντας 141
[13] παμπολλου 141c,201c,1147alt || παμπολου [5%] 141,201,516,1133,1147,1250,1323,1705,2323 (missing 2399)
[14] σπλαγχνιζομαι || σπαγχνιζομαι 1023
[15] εαν || αν 1199
[16] νηστις 1145c || νηστεις [70%] 676,928,1133,1145v,1189,1334,1445,1572,1667c,2323c,2407,2444 (938 illegible) (missing 2399)
[17] αρτων || αρτον 1251
[18] εχετε αρτους || ~ 21 1199

[Bad leaven]

11 Και εξηλθον οἱ Φαρισαιοι και ηρξαντο συζητειν αυτω, ζητουντες παρ' αυτου
σημειον απο του ουρανου, πειραζοντες αυτον. 12 Και αναστεναξας τω πνευματι αυτου λεγει:[1]
"Τί ἡ γενεα αὑτη σημειον επιζητει? Αμην λεγω ὑμιν, ει δοθησεται τη γενεα ταυτη[2] σημειον!"
13 Και αφεις αυτους, εμβας παλιν εις πλοιον απηλθεν εις το περαν.

14 (Και επελαθοντο οἱ μαθηται αυτου λαβειν αρτους· και ει μη ἑνα αρτον ουκ ειχον
μεθ' ἑαυτων εν τω πλοιω.) 15 Και διεστελλετο αυτοις, λεγων, "'Ορατε· βλεπετε απο της ζυμης
των Φαρισαιων και της ζυμης Ἡρωδου". 16 Και διελογιζοντο προς αλληλους, λεγοντες ὁτι
"Αρτους ουκ εχομεν". 17 Και γνους ὁ Ιησους λεγει αυτοις: "Τί διαλογιζεσθε ὁτι αρτους ουκ
εχετε? Ουπω νοειτε ουδε συνιετε? Ετι πεπωρωμενην εχετε την καρδιαν ὑμων? 18 Οφθαλμους
εχοντες ου βλεπετε, και ωτα εχοντες ουκ ακουετε, και ου μνημονευετε?[3] 19 Ὁτε τους πεντε
αρτους εκλασα εις τους[4] πεντακισχιλιους, ποσους κοφινους πληρεις κλασματων ηρατε?"
Λεγουσιν αυτω, "Δωδεκα". 20 "'Οτε δε τους ἑπτα εις τους τετρακισχιλιους, ποσων σπυριδων
πληρωματα κλασματων ηρατε?" Οἱ δε ειπον, "'Επτα". 21 Και λεγει[5] αυτοις, "Πως ουπω[6]
συνιετε?"

[A blind man]

22 Και ερχεται εις Βηθσαιδαν· και φερουσιν αυτω τυφλον και παρακαλουσιν αυτον
ἱνα αυτου ἁψηται. 23 Και επιλαβομενος της χειρος του τυφλου εξηγαγεν αυτον εξω της κωμης,
και πτυσας εις τα ομματα αυτου, επιθεις τας χειρας αυτω, επηρωτα αυτον[7] ει τι[8] βλεπει.
24 Και αναβλεψας ελεγεν, "Βλεπω τους ανθρωπους ὁτι ὡς δενδρα[9] ὁρω, περιπατουντας",[10]
25 Ειτα παλιν επεθηκεν τας χειρας επι τους οφθαλμους αυτου,[11] και εποιησεν αυτον
αναβλεψαι· και αποκατεσταθη και ενεβλεψεν[12] τηλαυγως ἁπαντας. 26 Και απεστειλεν αυτον εις
τον οικον αυτου, λεγων, "Μηδε εις την κωμην εισελθης μηδε ειπης τινι εν τη κωμη".

[Jesus declares His death, and ministers on that basis]

[Peter is inspired]

8.27 Και εξηλθεν ὁ Ιησους και οἱ μαθηται αυτου εις τας κωμας Καισαρειας της Φιλιππου· και
εν τη ὁδω επηρωτα τους μαθητας αυτου, λεγων αυτοις, "Τίνα με λεγουσιν οἱ ανθρωποι
ειναι?" 28 Οἱ δε απεκριθησαν, "Ιωαννην τον Βαπτιστην, και αλλοι Ηλιαν, αλλοι δε ἑνα των
προφητων". 29 Και αυτος λεγει αυτοις, "'Υμεις δε τίνα με λεγετε[13] ειναι?" Αποκριθεις δε ὁ[14]
Πετρος λεγει αυτω, "Συ ει ὁ Χριστος!" 30 Και επετιμησεν αυτοις ἱνα μηδενι λεγωσιν[15] περι
αυτου.

31 Και ηρξατο διδασκειν αυτους ὁτι δει τον Υἱον του Ανθρωπου πολλα παθειν, και
αποδοκιμασθηναι απο των πρεσβυτερων και των αρχιερεων και των[16] γραμματεων, και
αποκτανθηναι, και μετα τρεις ἡμερας αναστηναι. 32 Και παρρησια τον λογον ελαλει. Και
προσλαβομενος αυτον ὁ Πετρος ηρξατο επιτιμαν αυτω. 33 Ὁ δε, επιστραφεις[17] και ιδων τους

---

[1] λεγει || ειπε 1145
[2] ταυτη || αυτη 1667
[3] μνημονευετε || μνημονεβετε 824
[4] τους || --- 510
[5] λεγει || ελεγεν [49%] 689,1248
[6] ουπω || ου [55%] 520,689,1248,1250,1323,1435
[7] αυτον || --- 1503
[8] τι || τει 1251
[9] δενδρα || δρενδρα 645
[10] περιπατουντας || περιπατοαντας 689 (apparently) || περιπαπατουντας 2253 (repeats syllable from one line to the next)
[11] αυτου || του τυφλου 1628
[12] ενεβλεψεν || ανεβλεψεν [45%] 201,516,520,536,547,689,938,1023,1145,1199,1234,1248,1251,1334,1435,1548,1614,1705,2367,2399 || ανεβλεψαι 24444 || --- 1813
[13] λεγετε || λεγεται 1705
[14] ο || --- 1199
[15] λεγωσιν || λεγωσσι 18 || λεγουσι 1133
[16] των || --- [20%] 1199
[17] επιστραφεις || στραφεις 1023

μαθητας αυτου, επετιμησεν τω Πετρω, λεγων: "Ὑπαγε οπισω μου, Σατανα! ὁτι οὐ φρονεις τα
του Θεου, αλλα τα των ανθρωπων."

[The cost of discipleship]

34 Και προσκαλεσαμενος τον οχλον, συν τοις μαθηταις αυτου, ειπεν αυτοις, "Ὁστις
θελει οπισω μου ακολουθειν,[1] απαρνησασθω ἑαυτον και αρατω τον σταυρον αυτου και
ακολουθειτω μοι. 35 Ος γαρ αν θελη την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην· ὃς δ’
αν απολεση την ψυχην αυτου ἑνεκεν εμου και του ευαγγελιου, οὑτος σωσει αυτην. 36 Τί γαρ
ωφελησει ανθρωπον εαν κερδηση τον κοσμον ὁλον, και ζημιωθη την ψυχην αυτου? 37 Ἢ τί
δωσει ανθρωπος ανταλλαγμα της ψυχης αυτου? 38 Ὃς γαρ εαν[2] επαισχυνθη με και τους εμους
λογους εν τη γενεα ταυτη τη μοιχαλιδι και ἁμαρτωλω, και ὁ Υἱος του Ανθρωπου
επαισχυνθησεται αυτον ὁταν ελθη εν τη δοξη του Πατρος αυτου μετα των αγγελων[3] των
ἁγιων.

[A miniature of the Kingdom]

9.1 Και ελεγεν αυτοις, "Αμην λεγω ὑμιν ὁτι εισιν τινες των ὡδε ἑστηκοτων[4] οἱτινες
ου μη γευσωνται θανατου ἑως αν ιδωσιν την βασιλειαν του Θεου εληλυθυιαν εν δυναμει."
2 Και μεθ’ ἡμερας ἑξ παραλαμβανει ὁ Ιησους τον Πετρον και τον Ιακωβον και τον Ιωαννην
και αναφερει αυτους εις ορος ὑψηλον κατ’ ιδιαν μονους.[5] Και μετεμορφωθη εμπροσθεν αυτων,
3 και τα ἱματια αυτου εγενετο[6] στιλβοντα, λευκα λιαν, ὡς χιων, οἱα κναφευς επι της γης ου
δυναται λευκαναι. 4 Και ωφθη αυτοις Ηλιας, συν Μωυση,[7] και ησαν συλλαλουντες τω Ιησου.
5 Και αποκριθεις ὁ Πετρος λεγει τω Ιησου, "Ῥαββι, καλον εστιν ἡμας ὡδε ειναι, και
ποιησωμεν σκηνας τρεις: σοι μιαν και Μωσει[8] μιαν και Ηλια[9] μιαν." 6 (Ου γαρ ηδει[10] τί
λαλησει, ησαν γαρ εκφοβοι.) 7 Και εγενετο νεφελη επισκιαζουσα αυτοις, και ηλθεν φωνη εκ
της νεφελης: "Οὑτος εστιν ὁ Υἱος μου ὁ αγαπητος. Αυτου ακουετε!" 8 Και εξαπινα
περιβλεψαμενοι, ουκετι[11] ουδενα ειδον αλλα τον Ιησουν μονον μεθ’ ἑαυτων.
9 Καταβαινοντων δε αυτων απο του ορους, διεστειλατο αυτοις ἱνα μηδενι
διηγησωνται[12] ἅ ειδον, ει μη ὁταν ὁ Υἱος του Ανθρωπου εκ νεκρων αναστη. 10 Και τον
λογον εκρατησαν προς ἑαυτους, συζητουντες τί εστιν το εκ νεκρων αναστηναι. 11 Και
επηρωτων αυτον, λεγοντες, "Ὁτι λεγουσιν οἱ γραμματεις[13] ὁτι[14] Ηλιαν δει ελθειν πρωτον?"
12 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτοις: "Ηλιας μεν ελθων πρωτον αποκαθιστα παντα· και πως
γεγραπται επι τον Υἱον του Ανθρωπου ἱνα πολλα παθη και εξουδενωθη. 13 Αλλα λεγω ὑμιν
ὁτι και Ηλιας εληλυθεν, και εποιησαν αυτω ὁσα ηθελησαν, καθως γεγραπται επ’ αυτον."

[The nine couldn’t do it]

14 Και ελθων προς τους μαθητας, ειδεν οχλον πολυν περι αυτους, και γραμματεις
συζητουντας αυτοις. 15 Και ευθεως πας ὁ οχλος ιδων αυτον εξεθαμβηθη, και προστρεχοντες
ησπαζοντο αυτον. 16 Και επηρωτησεν τους γραμματεις, "Τί συζητειτε προς αυτους?"[15] 17 Και
αποκριθεις εἱς εκ του οχλου ειπεν: "Διδασκαλε, ηνεγκα τον υἱον μου προς σε, εχοντα πνευμα

---

[1] ακολουθειν || ελθειν [35%] 1705
[2] γαρ εαν || 1 αν 2 141
[3] αγγελων || αγελλων 645
[4] εστηκοτων || εστωτων [0.5%] 1705
[5] μονους || μονος 1251
[6] εγενετο || εγενοντο [45%] 689
[7] μωυση || μωυσει [5%] 2323
[8] μωσει || μωση [2%] 2323
[9] ηλια || ηλιαν 1705,2503
[10] ηδει || ηδη 645
[11] ουκετι || --- 547c
[12] διηγησωνται || διηγησονται 645
[13] γραμματεις || γραμματοις 510 [!]
[14] οτι || --- 645
[15] αυτους || ἑαυτους [2.5%] 547,1251,2367

αλαλον. 18 Και ὁπου αν αυτον καταλαβη ῥησσει[1] αυτον, και αφριζει και τριζει[2] τους οδοντας
αυτου, και ξηραινεται. Και ειπον τοις μαθηταις σου ἱνα αυτο εκβαλωσιν, και ουκ ισχυσαν.”
19 Ὁ δε αποκριθεις αυτω λεγει: “Ω γενεα απιστος, ἑως ποτε προς ὑμας εσομαι, ἑως ποτε
ανεξομαι ὑμων? Φερετε αυτον προς με!” 20 Και ηνεγκαν αυτον προς αυτον. Και ιδον[3] αυτον,
ευθεως το πνευμα εσπαραξεν αυτον,[4] και πεσων επι της γης εκυλιετο, αφριζων. 21 Και
επηρωτησεν[5] τον πατερα αυτου, “Ποσος χρονος εστιν ὡς τουτο γεγονεν αυτω?” Ὁ δε ειπεν:
“Παιδιοθεν. 22 Και πολλακις αυτον και εις πυρ εβαλεν και εις[6] ὑδατα ἱνα απολεση[7] αυτον.[8]
Αλλ’ ει τι δυνασαι, βοηθησον ἡμιν σπλαγχνισθεις[9] εφ’ ἡμας.” 23 Ὁ δε Ιησους ειπεν αυτω,
“Το ει δυνασαι πιστευσαι· παντα δυνατα τω πιστευοντι”. 24 Και ευθεως κραξας ὁ πατηρ του
παιδιου, μετα δακρυων, ελεγεν, “Πιστευω, Κυριε· βοηθει[10] μου τη απιστια”. 25 Ιδων δε ὁ
Ιησους ὁτι επισυντρεχει ὁ οχλος, επετιμησεν τω πνευματι τω ακαθαρτω, λεγων αυτω, “Το
πνευμα το αλαλον και κωφον, εγω σοι επιτασσω,[11] εξελθε εξ αυτου και μηκετι εισελθης εις
αυτον”. 26 Και κραξαν[12] και πολλα σπαραξαν αυτον εξηλθεν. Και εγενετο ὡσει νεκρος· ὡστε
πολλους λεγειν ὁτι απεθανεν. 27 Ὁ δε Ιησους κρατησας αυτον της χειρος ηγειρεν αυτον, και
ανεστη. 28 Και εισελθοντα αυτον εις οικον, οἱ μαθηται αυτου επηρωτων αυτον κατ’ ιδιαν,
“Ὁτι ἡμεις[13] ουκ ηδυνηθημεν εκβαλειν αυτο?” 29 Και ειπεν αυτοις, “Τουτο το γενος εν
ουδενι δυναται εξελθειν ει μη εν προσευχη και νηστεια”.

[Jesus predicts His death again]

30 Και εκειθεν εξελθοντες παρεπορευοντο[14] δια της Γαλιλαιας, και ουκ ηθελεν ἱνα τις
γνω· 31 εδιδασκεν γαρ τους μαθητας αυτου και ελεγεν αυτοις ὁτι, “Ὁ Υἱος του Ανθρωπου
παραδιδοται εις χειρας ανθρωπων, και αποκτενουσιν αυτον· και αποκτανθεις τη τριτη ἡμερα
αναστησεται”. 32 Οἱ δε ηγνοουν το ῥημα, και εφοβουντο αυτον επερωτησαι.

[About humility]

33 Και ηλθεν εις Καπερναουμ· και εν τη οικια γενομενος επηρωτα αυτους, “Τί εν τη
ὁδω προς ἑαυτους διελογιζεσθε?” 34 Οἱ δε εσιωπων, προς αλληλους γαρ διελεχθησαν εν τη
ὁδω τις μειζων. 35 Και καθισας εφωνησεν τους δωδεκα και λεγει αυτοις, “Ει τις θελει
πρωτος ειναι, εσται[15] παντων εσχατος και παντων διακονος”. 36 Και λαβων παιδιον εστησεν
αυτο[16] εν μεσω αυτων, και εναγκαλισαμενος αυτο ειπεν αυτοις, 37 “Ὃς εαν ἑν των τοιουτων[17]
παιδιων δεξηται επι τω ονοματι μου, εμε δεχεται· και ὃς εαν εμε δεξηται, ουκ εμε δεχεται
αλλα τον αποστειλαντα με.”

[Either for, or against]

38 Απεκριθη δε αυτω ὁ Ιωαννης, λεγων, “Διδασκαλε, ειδομεν τινα τω ονοματι σου
εκβαλλοντα δαιμονια, ὃς ουκ ακολουθει ἡμιν· και εκωλυσαμεν[18] αυτον, ὁτι ουκ ακολουθει
ἡμιν”. 39 Ὁ δε Ιησους ειπεν: “Μη κωλυετε αυτον, ουδεις γαρ εστιν ὃς ποιησει δυναμιν επι

---

[1] ῥησσει || ρυσσει 645
[2] και τριζει 645^{c} || 1 τρυζει 2323 || --- 645 [homoioteleuton]
[3] ιδον 201^{c} || ιδων [70%] 83,201,386,479,516,553,645,689^{c},1023^{c},1133,1234,1251,1323,1328,1614,1705,1813,2367,2399^{c},2407
[4] 1250 omits και ιδον αυτον ευθεως το πνευμα εσπαραξεν αυτον (obvious homoioteleuton)
[5] επηρωτησεν || επηρωτισε 1199
[6] εις || 1 τα 18
[7] απολεση || απολεσει 645
[8] απολεση αυτον || ~ 21 1199
[9] σπλαγχνισθεις || σπλαχνισθεις 645 || σπλαγχνιθεις 1147
[10] βοηθει || βοη 1199 (at end of line)
[11] επιτασσω || επιτασω 1705
[12] κραξαν || ανακραξαν 547^{c}
[13] ημεις || υμεις 645
[14] παρεπορευοντο || επορευοντο 547^{c}
[15] εσται || εστω (19.2%) 18,201,386,480,516,1234,1250,2503,2559
[16] αυτο || αυτον 2466
[17] των τοιουτων || ~ 21 689
[18] εκωλυσαμεν || εκολυσαμεν 1199

τω ονοματι μου και δυνησεται ταχυ κακολογησαι με. 40 Ὃς γαρ ουκ εστιν καθ' ὑμων,[1] ὑπερ
ὑμων[2] εστιν. 41 Ὃς γαρ αν ποτιση ὑμας ποτηριον ὑδατος εν[3] ονοματι μου, ὁτι Χριστου εστε,
αμην λεγω ὑμιν, ου μη απολεση τον μισθον αυτου.

[About offenses]

42 "Και ὃς εαν σκανδαλιση ἑνα των μικρων[4] των πιστευοντων εις εμε, καλον εστιν
αυτω μαλλον ει περικειται λιθος μυλικος περι τον τραχηλον αυτου και βεβληται εις την
θαλασσαν. 43 Και εαν σκανδαλιζη σε ἡ χειρ σου, αποκοψον αυτην· καλον σοι εστιν κυλλον
εις την ζωην εισελθειν ἢ τας δυο χειρας εχοντα απελθειν εις την Γεενναν,[5] εις το πυρ το
ασβεστον 44—ὁπου 'Ὁ σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται'. 45 Και εαν ὁ πους
σου σκανδαλιζη σε, αποκοψον[6] αυτον· καλον εστιν σοι εισελθειν εις την ζωην χωλον ἢ τους
δυο ποδας εχοντα βληθηναι εις την Γενναν, εις το πυρ το ασβεστον 46—ὁπου 'Ὁ σκωληξ
αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται'. 47 Και εαν ὁ οφθαλμος σου σκανδαλιζη σε,
εκβαλε αυτον· καλον σοι εστιν μονοφθαλμον εισελθειν εις την βασιλειαν του Θεου ἢ δυο
οφθαλμους εχοντα βληθηναι εις την Γενναν του πυρος 48—ὁπου 'Ὁ σκωληξ[7] ου τελευτα και
το πυρ ου σβεννυται'.

49 "Πας γαρ πυρι ἁλισθησεται, και πασα θυσια ἁλι ἁλισθησεται. 50 Καλον το ἁλας,
εαν δε το ἁλας αναλον[8] γενηται, εν τίνι αυτο αρτυσετε?[9] Εχετε εν ἑαυτοις ἁλας, και
ειρηνευετε[10] εν αλληλοις."

[Down with divorce!]

10.1 Κακειθεν αναστας ερχεται εις τα ὁρια[11] της Ιουδαιας, δια του περαν του[12]
Ιορδανου. Και συμπορευονται παλιν οχλοι[13] προς αυτον, και ὡς ειωθει παλιν εδιδασκεν
αυτους. 2 Και προσελθοντες[14] Φαρισαιοι επηρωτησαν[15] αυτον, "Ει εξεστιν ανδρι[16] γυναικα
απολυσαι?" πειραζοντες αυτον. 3 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτοις, "Τί ὑμιν ενετειλατο
Μωσης?" 4 Οἱ δε ειπον, "Μωσης επετρεψεν βιβλιον αποστασιου γραψαι και απολυσαι".
5 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν αυτοις: "Προς την σκληροκαρδιαν ὑμων εγραψεν ὑμιν[17] την
εντολην ταυτην. 6 Απο δε αρχης κτισεως, αρσεν και θηλυ εποιησεν αυτους ὁ Θεος.[18]
7 'Ἑνεκεν τουτου καταλειψει[19] ανθρωπος τον πατερα αυτου και την μητερα και
προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου, 8 και εσονται οἱ δυο εις σαρκα μιαν.' Ὥστε
ουκετι εισιν δυο αλλα σαρξ μια. 9 Ὃ ουν ὁ Θεος συνεζευξεν, ανθρωπος μη χωριζετω."

10 Και εν τη οικια παλιν οἱ μαθηται αυτου περι του αυτου επηρωτησαν αυτον. 11 Και
λεγει αυτοις, "'Ὃς εαν απολυση την γυναικα αυτου και γαμηση αλλην μοιχαται επ' αυτην·
12 και εαν γυνη απολυση τον ανδρα αυτης και γαμηθη αλλω, μοιχαται."

---

[1] υμων || ημων 676,1323
[2] υμων || ημων [12%] 516,520,676,1145c?,1248,1445,1503,2284
[3] εν || 1 τω (18%) 18
[4] μικρων 1503c || 1 τουτων [15%] 1435,1503?
[5] γεενναν || γεεναν 1199 (got it right in verse 45)
[6] αποκοψον || εκκοψον 547c
[7] σκωληξ 516c,1145c || 1 αυτων [70%] 516,520,676,824,1145,1199,1248,1323,1334,1614c,1813,2284,2399,2407
[8] αναλον || αναλατον 1705
[9] αρτυσετε || αρτυσεται 1705
[10] ειρηνευετε || ειρηνευετο 18
[11] ὁρια || ορια 1399
[12] του 2323c || --- 2323
[13] οχλοι || 1 πολλοι 689
[14] προσελθοντες || 1 οι (43.5%) 201,516,520,547c?,676,938,1023,1145,1323,1445,1637c,2399
[15] επηρωτησαν || επηρωτων [3%] 141
[16] ανδρι || ανθρωπω 547c
[17] υμιν || --- 141,1133
[18] θεος || 1 και ειπεν [5%] 1133m
[19] καταλειψει || καταλυψει 1147

[Jesus blesses little children]

13 Και προσεφερον αυτω παιδια, ἵνα ἅψηται αυτων· οἱ δε μαθηται επετιμων[1] τοις
προσφερουσιν. 14 Ιδων δε ὁ Ιησους ηγανακτησεν και ειπεν αυτοις: "Αφετε τα παιδια ερχεσθαι
προς με·[2] μη κωλυετε αυτα, των γαρ τοιουτων εστιν ἡ βασιλεια του Θεου. 15 Αμην λεγω
ὑμιν, ὃς εαν μη δεξηται την βασιλειαν του Θεου ὡς παιδιον ου μη εισελθη εις αυτην." 16 Και
εναγκαλισαμενος αυτα, τιθεις τας χειρας επ' αυτα, ευλογει αυτα.

[A rich young man]

17 Και εκπορευομενου αυτου εις ὁδον, προσδραμων τις και γονυπετησας αυτον
επηρωτα αυτον, "Διδασκαλε αγαθε, τί ποιησω ἵνα ζωην αιωνιον κληρονομησω?" 18 Ὁ δε
Ιησους ειπεν αυτω: "Τί με λεγεις αγαθον? Ουδεις αγαθος ει μη εἱς, ὁ Θεος. 19 Τας εντολας
οιδας: Μη μοιχευσης, Μη φονευσης, Μη κλεψης, Μη ψευδομαρτυρησης, Μη αποστερησης,
Τιμα τον πατερα σου και την μητερα." 20 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτω, "Διδασκαλε, ταυτα
παντα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου". 21 Ὁ δε Ιησους εμβλεψας αυτω ηγαπησεν αυτον,[3] και
ειπεν αυτω: "Ἑν σοι ὑστερει· ὑπαγε, ὁσα εχεις πωλησον και δος πτωχοις, και ἑξεις θησαυρον
εν ουρανω· και δευρο, ακολουθει μοι, αρας τον σταυρον." 22 Ὁ δε στυγνασας επι τω λογω
απηλθεν λυπουμενος, ἠν γαρ εχων κτηματα πολλα.

23 Και περιβλεψαμενος ὁ Ιησους λεγει τοις μαθηταις αυτου, "Πως δυσκολως οἱ τα
χρηματα εχοντες εις την βασιλειαν του Θεου εισελευσονται!" 24 Οἱ δε μαθηται εθαμβουντο επι
τοις λογοις αυτου. Ὁ δε Ιησους παλιν αποκριθεις λεγει αυτοις: "Τεκνα, πως δυσκολον εστιν
τους πεποιθοτας επι χρημασιν εις την βασιλειαν του Θεου εισελθειν. 25 Ευκοπωτερον[4] γαρ
εστιν καμηλον δια τρυμαλιας της[5] ῥαφιδος εισελθειν ἢ πλουσιον εις την βασιλειαν του Θεου
εισελθειν." 26 Οἱ δε περισσως εξεπλησσοντο, λεγοντες προς ἑαυτους, "Και τίς[6] δυναται
σωθηναι?" 27 Εμβλεψας δε αυτοις ὁ Ιησους λεγει, "Παρα ανθρωποις αδυνατον, αλλ' ου παρα
Θεω· παντα γαρ δυνατα εστιν παρα τω Θεω."

[It pays to serve Jesus]

28 Ηρξατο δε ὁ Πετρος λεγειν αυτω, "Ιδου, ἡμεις[7] αφηκαμεν παντα και ηκολουθησαμεν
σοι". 29 Αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν: "Αμην λεγω ὑμιν, ουδεις εστιν ὃς αφηκεν οικιαν ἢ
αδελφους ἢ αδελφας ἢ πατερα ἢ μητερα ἢ γυναικα ἢ τεκνα ἢ αγρους, ἑνεκεν εμου και ἑνεκεν
του ευαγγελιου, 30 εαν μη λαβη ἑκατονταπλασιονα, νυν εν τω καιρω τουτω —οικιας και
αδελφους και αδελφας και πατερα και μητερα και τεκνα και αγρους, μετα διωγμων, και εν τω
αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον. 31 Πολλοι δε εσονται πρωτοι εσχατοι και εσχατοι
πρωτοι."

[Jesus predicts His death a third time]

32 Ησαν δε εν τη ὁδω αναβαινοντες εις Ἱεροσολυμα, και ἠν προαγων αυτους ὁ Ιησους:
και εθαμβουντο, και ακολουθουντες εφοβουντο. Και παραλαβων παλιν τους δωδεκα ηρξατο
αυτοις λεγειν τα μελλοντα αυτω συμβαινειν, 33 ὁτι "Ιδου, αναβαινομεν εις Ἱεροσολυμα, και ὁ
Υἱος του Ανθρωπου παραδοθησεται τοις αρχιερευσιν και τοις[8] γραμματευσιν, και
κατακρινουσιν αυτον θανατω και παραδωσουσιν[9] αυτον τοις εθνεσιν· 34 και εμπαιξουσιν[10]
αυτω, και μαστιγωσουσιν αυτον, και εμπτυσουσιν αυτω,[11] και αποκτενουσιν αυτον. Και τη
τριτη ἡμερα αναστησεται."

---

[1] επετιμων || επετιμον 1147
[2] με || 1 και [25%] 689
[3] αυτον || αυτω 1133
[4] ευκοπωτερον || ευκοποτερον 645
[5] της 645[c] || --- [20%] 645,1145,1248
[6] τις || 1 αρα 2323
[7] ημεις || υμεις 510
[8] τοις || --- [60%] 676,689,1248,1614,2399
[9] παραδωσουιν || παραδοσουσιν 1199
[10] εμπαιξουσιν || εμπεξουσιν 824 (apparently)
[11] 141 omits και μαστ. . . . αυτω [clear homoioteleuton]

[Selfish ambition rebuked]

35 Και προσπορευονται αυτω Ιακωβος και Ιωαννης, οἱ[1] υἱοι Ζεβεδαιου, λεγοντες,
"Διδασκαλε, θελομεν ἱνα ὃ εαν αιτησωμεν[2] ποιησης[3] ἡμιν".[4] 36 Ὁ δε ειπεν αυτοις, "Τί θελετε
ποιησαι με[5] ὑμιν?" 37 Οἱ δε ειπον αυτω, "Δος ἡμιν[6] ἱνα εἱς εκ δεξιων σου και εἱς εξ
ευωνυμων σου καθισωμεν εν τη δοξη σου". 38 Ὁ δε Ιησους[7] ειπεν αυτοις: "Ουκ οιδατε τί
αιτεισθε. Δυνασθε πιειν[8] το ποτηριον ὃ εγω πινω, και το βαπτισμα ὃ εγω βαπτιζομαι
βαπτισθηναι?" 39 Οἱ δε ειπον αυτω, "Δυναμεθα".[9] Ὁ δε Ιησους ειπεν αυτοις: "Το μεν
ποτηριον ὃ εγω πινω πιεσθε, και το βαπτισμα ὃ εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε· 40 το δε
καθισαι εκ δεξιων μου και εξ ευωνυμων μου ουκ εστιν εμον δουναι, αλλ' οἱς ἡτοιμασται."
41 Και ακουσαντες οἱ δεκα ηρξαντο αγανακτειν περι Ιακωβου και Ιωαννου. 42 Ὁ δε
Ιησους προσκαλεσαμενος αυτους λεγει αυτοις: "Οιδατε ὁτι οἱ δοκουντες αρχειν των εθνων
κατακυριευουσιν αυτων, και οἱ μεγαλοι αυτων κατεξουσιαζουσιν αυτων. 43 Ουχ οὑτως[10] δε
εσται εν[11] ὑμιν, αλλ' ὃς εαν θελη γενεσθαι μεγας εν ὑμιν, εσται ὑμων διακονος, 44 και ὃς εαν
θελη ὑμων γενεσθαι[12] πρωτος, εσται παντων δουλος. 45 Και γαρ ὁ Υἱος του Ανθρωπου ουκ
ηλθεν διακονηθηναι, αλλα διακονησαι, και δουναι την ψυχην αυτου λυτρον αντι πολλων."

[Blind Bartimaeus]

46 Και ερχονται εις Ἱεριχω. Και εκπορευομενου αυτου απο Ἱεριχω, και των μαθητων
αυτου και οχλου ἱκανου, υἱος Τιμαιου, Βαρτιμαιος ὁ τυφλος, εκαθητο παρα την ὁδον
προσαιτων. 47 Και ακουσας[13] ὁτι Ιησους ὁ Ναζωραιος εστιν, ηρξατο κραζειν και λεγειν, "'Ὁ
υἱος Δαυιδ, Ιησου,[14] ελεησον με!" 48 Και επετιμων αυτω πολλοι[15] ἱνα σιωπηση, ὁ δε πολλω
μαλλον εκραζεν, "Υἱε Δαυιδ, ελεησον με!" 49 Και στας ὁ Ιησους ειπεν αυτον φωνηθηναι. Και
φωνουσιν τον τυφλον, λεγοντες αυτω, "Θαρσει, εγειραι, φωνει[16] σε!" 50 Ὁ δε αποβαλων το
ἱματιον αυτου, αναστας ηλθεν προς τον Ιησουν. 51 Και αποκριθεις λεγει αυτω ὁ Ιησους, "Τί
θελεις ποιησω σοι?" Ὁ δε τυφλος ειπεν αυτω, "'Ραβουνι,[17] ἱνα αναβλεψω." 52 Ὁ δε Ιησους
ειπεν αυτω, "'Υπαγε· ἡ πιστις σου σεσωκεν σε." Και ευθεως ανεβλεψεν, και ηκολουθησεν[18] τω
Ιησου εν τη ὁδω.

[The last week]

[The 'triumphal' entry—Sunday, 03/31/30 AD]

11.1 Και ὁτε εγγιζουσιν εις Ἱερουσαλημ,[19] εις Βηθσφαγη και Βηθανιαν, προς το Ορος των
Ελαιων, αποστελλει δυο των μαθητων αυτου 2 και λεγει αυτοις: "'Υπαγετε εις την κωμην την
κατεναντι[20] ὑμων· και ευθεως εισπορευομενοι εις αυτην εὑρησετε πωλον δεδεμενον, εφ' ὃν
ουδεις ανθρωπων κεκαθικεν. Λυσαντες αυτον αγαγετε. 3 Και εαν τις ὑμιν ειπη, 'Τί ποιειτε
τουτο?' ειπατε ὁτι 'Ὁ Κυριος αυτου χρειαν εχει', και ευθεως αυτον αποστελλει ὡδε."

---

[1] οι || --- (32.4%) 645,2503
[2] ινα ο εαν αιτησωμεν || ~ 2341 2466
[3] ποιησης || ποιησεις 547
[4] ημιν || υμιν 510,586
[5] με || --- (7.3%) 1705
[6] ημιν 928c || υμιν 928
[7] ιησους || --- 547c
[8] πιειν 141c || ποιειν [1%] 141,645,1339,1614
[9] δυναμεθα || δυναδυναμεθα 1705 (from one page to the next)
[10] ουτως [15%] + **f**[35] (for the record)
[11] εν || --- 2323
[12] γενεσθαι || γενεσθε 645
[13] και ακουσας || ~ 2 δε 547c
[14] ιησου || --- [1%] 1145,1435
[15] πολλοι || πολλα 1435
[16] φωνει || φονη [2%] 1667,1705
[17] ραβουνι || ραββουνι [59%] 520,676,1247,1248,1323,1445,2284
[18] ηκολουθησεν || ηκολουθει [69%] 897
[19] ιερουσαλημ || 1 και ηλθον 547c
[20] κατεναντι || απεναντι [2%] 18,386,1145,1234,1705

4 Απηλθον δε και εὑρον τον πωλον δεδεμενον προς την θυραν, εξω επι του αμφοδου,
και λυουσιν αυτον. 5 Και τινες των εκει ἑστωτων ελεγον αυτοις, "Τί ποιειτε, λυοντες τον
πωλον?" 6 Οἱ δε ειπον αυτοις καθως ενετειλατο ὁ Ιησους, και αφηκαν αυτους. 7 Και ηγαγον
τον πωλον προς τον Ιησουν, και επεβαλον αυτω τα ἱματια αυτων, και εκαθισεν επ' αυτω.
8 Πολλοι δε τα ἱματια αυτων εστρωσαν εις την ὁδον, αλλοι δε στοιβαδας εκοπτον εκ των
δενδρων και εστρωννυον εις την ὁδον. 9 Και οἱ προαγοντες και οἱ ακολουθουντες εκραζον,
λεγοντες: "'Ωσαννα!'[1] "Ευλογημενος ὁ ερχομενος εν ονοματι Κυριου!" 10 "Ευλογημενη ἡ
ερχομενη βασιλεια εν ονοματι Κυριου του πατρος ἡμων Δαυιδ!" "'Ωσαννα εν τοις ὑψιστοις!"
11 Και εισηλθεν εις Ἱεροσολυμα ὁ Ιησους, και εις[2] το ἱερον. Και περιβλεψαμενος
παντα, οψιας ηδη ουσης της ὡρας, εξηλθεν εις βηθανιαν μετα των δωδεκα.

[A barren fig tree]

12 Και τη επαυριον, εξελθοντων αυτων απο Βηθανιας, επεινασεν. 13 Και ιδων συκην
μακροθεν εχουσαν φυλλα, ηλθεν ει αρα εὑρησει τι εν αυτη. Και ελθων επ' αυτην ουδεν εὑρεν
ει μη φυλλα, ου γαρ ἠν καιρος συκων. 14 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν αυτη, "Μηκετι εκ
σου εις τον αιωνα μηδεις καρπον φαγη!" Και ηκουον οἱ μαθηται αυτου.

[Jesus 'purifies' the temple (2nd time)—Monday, 04/01/30 AD]

15 Και ερχονται εις Ἱεροσολυμα, και εισελθων ὁ Ιησους εις το ἱερον ηρξατο
εκβαλλειν τους πωλουντας και αγοραζοντας εν τω ἱερω, και τας τραπεζας των κολλυβιστων[3]
και τας καθεδρας[4] των πωλουντων τας περιστερας κατεστρεψεν. 16 Και ουκ ηφιεν ἱνα τις
διενεγκη σκευος δια του ἱερου. 17 Και εδιδασκεν λεγων αυτοις: "Ου γεγραπται ὁτι "Ο οικος
μου οικος προσευχης κληθησεται πασιν τοις εθνεσιν'? Ὑμεις δε εποιησατε αυτον[5] σπηλαιον[6]
ληστων!" 18 Και ηκουσαν οἱ γραμματεις και οἱ αρχιερεις,[7] και εζητουν[8] πως αυτον
απολεσουσιν·[9] εφοβουντο γαρ αυτον ὁτι πας ὁ οχλος εξεπλησσετο[10] επι τη διδαχη αυτου.
19 Και ὁτε οψε εγενετο, εξεπορευετο εξω της πολεως.

[How to drown a mountain]

20 Και πρωι παραπορευομενοι, ειδον την συκην εξηραμμενην[11] εκ ῥιζων. 21 Και
αναμνησθεις[12] ὁ Πετρος λεγει αυτω: "'Ραββι, ιδε! Ἡ συκη ἡν κατηρασω εξηρανται!'[13] 22 Και
αποκριθεις ὁ Ιησους λεγει αυτοις: "Εχετε πιστιν Θεου. 23 Αμην γαρ λεγω ὑμιν ὁτι ὃς αν
ειπη τω ορει τουτω, 'Αρθητι και βληθητι εις την θαλασσαν', και μη διακριθη εν τη καρδια
αυτου αλλα πιστευση ὁτι ἃ λεγει γινεται, εσται αυτω ὃ εαν ειπη. 24 Δια τουτο λεγω ὑμιν,
παντα ὁσα αν προσευχομενοι αιτησθε,[14] πιστευετε[15] ὁτι λαμβανετε, και εσται[16] ὑμιν.
25 "Και ὁταν στηκητε προσευχομενοι, αφιετε, ει τι εχετε κατα τινος, ἱνα και ὁ Πατηρ
ὑμων, ὁ εν τοις ουρανοις, αφη ὑμιν τα παραπτωματα ὑμων. 26 Ει δε ὑμεις ουκ αφιετε, ουδε ὁ
Πατηρ ὑμων ὁ εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα ὑμων."

[Jesus' authority questioned—Tuesday, 04/02/30 AD]

27 Και ερχονται παλιν εις Ἱεροσολυμα. Και εν τω ἱερω περιπατουντος αυτου,
ερχονται προς αυτον οἱ αρχιερεις και οἱ γραμματεις και οἱ πρεσβυτεροι. 28 Και λεγουσιν

---

[1] ωσαννα || ωσανα 1503
[2] ιεροσολυμα ο ιησους και εις || --- 1147 (clear homoioteleuton)
[3] κολλυβιστων || κολυβιστων [1%] 1637,2323
[4] καθεδρας || τραπεζας 1435
[5] εποιησατε αυτον || ~ 21 [5%] 547c
[6] σπηλαιον || σπυλαιον 645
[7] γραμματεις και οι αρχιερεις || ~ 4231 [6%] 1199,1705
[8] εζητουν || επεζητουν 141
[9] απολεσουσιν || απολεσωσιν [65%] 676,1145c
[10] εξεπλησσετο || εξεπλησετο 2503
[11] εξηραμμενην 1445c || εξηραμμενη 18 || εξηραμενην [1%] 536,1248,1251,1323,1445,1705,2323
[12] αναμνησθεις || αναμνησθες 1705
[13] εξηρανται || εξηραται 1628
[14] αιτησθε || αιτεισθε [48%] 204,1133,1667 || ετεισθε 645
[15] πιστευετε || πιπιστευετε 1199 (repeats from one line to next)
[16] εσται || εστε 510

αυτω, "Εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις?" και "Τίς[1] σοι την εξουσιαν ταυτην εδωκεν[2] ἵνα ταυτα
ποιης?" 29 Ὁ δε Ιησους αποκριθεις[3] ειπεν αυτοις: "Επερωτησω ὑμας και εγω[4] ἑνα λογον· και
αποκριθητε μοι, και ερω ὑμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω. 30 Το βαπτισμα Ιωαννου: εξ
ουρανου ἦν ἢ εξ ανθρωπων?" 31 Και ελογιζοντο[5] προς ἑαυτους, λεγοντες: "Εαν ειπωμεν, 'Εξ
ουρανου', ερει, 'Δια τί ουν ουκ επιστευσατε αυτω?' 32 Αλλ' ειπωμεν,[6] 'Εξ ανθρωπων'. . ."—
εφοβουντο τον λαον, ἁπαντες γαρ ειχον τον Ιωαννην ὁτι οντως προφητης ἦν. 33 Και
αποκριθεντες λεγουσιν τω Ιησου,[7] "Ουκ οιδαμεν". Και ὁ Ιησους αποκριθεις[8] λεγει αυτοις,
"Ουδε εγω λεγω ὑμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω".

[Parable of wicked tenants]

12.1 Και ηρξατο αυτοις εν παραβολαις λεγειν: "Αμπελωνα εφυτευσεν ανθρωπος—και
περιεθηκεν φραγμον και ωρυξεν ὑποληνιον και ωκοδομησεν πυργον—και εξεδοτο αυτον
γεωργοις και απεδημησεν. 2 Και απεστειλεν προς τους γεωργους τω καιρω δουλον,
ἱνα παρα των γεωργων λαβη[9] απο του καρπου[10] του αμπελωνος. 3 Οἱ δε λαβοντες αυτον,
εδηραν και απεστειλαν κενον.[11] 4 Και παλιν απεστειλεν προς αυτους αλλον δουλον, κακεινον
λιθοβολησαντες[12] εκεφαλαιωσαν, και απεστειλαν ητιμωμενον. 5 Και παλιν αλλον απεστειλεν,
κακεινον απεκτειναν· και πολλους αλλους, τους μεν δαιροντες, τους δε αποκτενοντες.[13] 6 Ετι
ουν ἑνα υἱον εχων, αγαπητον αυτου, απεστειλεν και αυτον προς αυτους εσχατον, λεγων[14] ὁτι[15]
'Εντραπησονται τον υἱον μου'. 7 Εκεινοι δε οἱ[16] γεωργοι ειπον προς ἑαυτους ὁτι 'Οὑτος εστιν
ὁ κληρονομος. Δευτε, αποκτεινωμεν αυτον, και ἡμων εσται ἡ κληρονομια.' 8 Και λαβοντες
αυτον απεκτειναν, και εξεβαλον εξω του αμπελωνος.

9 "Τί ουν ποιησει ὁ κυριος του αμπελωνος? Ελευσεται και απολεσει τους γεωργους,
και δωσει τον αμπελωνα αλλοις. 10 Ουδε την Γραφην ταυτην ανεγνωτε: 'Λιθον ὃν
απεδοκιμασαν[17] οἱ οικοδομουντες, οὑτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας· 11 παρα Κυριου εγενετο
αὑτη, και εστιν[18] θαυμαστη εν οφθαλμοις ἡμων'?"[19] 12 Και εζητουν αυτον κρατησαι, και
εφοβηθησαν τον οχλον, εγνωσαν γαρ ὁτι προς αυτους την παραβολην ειπεν. Και αφεντες
αυτον απηλθον.

[Render to Caesar]

13 Και αποστελλουσιν προς αυτον τινας των Φαρισαιων και των Ἡρωδιανων, ἱνα
αυτον αγρευσωσιν λογω. 14 Οἱ δε ελθοντες λεγουσιν αυτω, "Διδασκαλε, οιδαμεν ὁτι αληθης[20]
ει—και ου μελει[21] σοι περι ουδενος, ου γαρ βλεπεις εις προσωπον[22] ανθρωπων, αλλ' επ'
αληθειας την ὁδον του Θεου διδασκεις—εξεστιν κηνσον Καισαρι δουναι, ἢ ου? 15 Δωμεν, ἢ

---

[1] τις || τι 1199
[2] εδωκεν || δεδωκεν [2%] 141
[3] ο δε ιησους αποκριθεις || ~ και 413 547c?
[4] και εγω || καγω 2503
[5] ελογιζοντο || διελογιζοντο [6%] 547,676,1251
[6] ειπωμεν || ειπομεν [1%] 645,1023
[7] τω ιησου || αυτω 547c
[8] ο ιησους αποκριθεις || ~ 312 [4%] 928,1133,1572
[9] λαβη || λαβει 141
[10] του καρπου || --- 1667
[11] κενον || καινον 2503 (apparently)
[12] λιθοβολησαντες || λιθοβολισαντες 510
[13] αποκτενοντες 35c || αποκτεννοντες [15%] 35,83,204,516,553,689,1147,1251c,1503,1548,1614,1667,2322,2382c,2399,2444
[14] λεγων || λεγον 1199
[15] οτι || --- 824
[16] οι 480c || --- 480
[17] απεδοκιμασαν || απεδικιμασαν 1199
[18] εστιν || εστη [1%] 1023,1199
[19] ημων || υμων 1133,1705
[20] αληθης || αληθεις 1147,1199
[21] μελει || μελλει [5%] 1145
[22] προσωπον || πρωσωπον 1199

μη δωμεν?" Ὁ δε ειδως αυτων την ὑποκρισιν, ειπεν αυτοις: "Τί με πειραζετε? Φερετε μοι
δηναριον ἱνα ιδω." 16 Οἱ δε ηνεγκαν, και λεγει αυτοις, "Τίνος ἡ εικων αὑτη και ἡ
επιγραφη?" Οἱ δε ειπον αυτω, "Καισαρος". 17 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν αυτοις,
"Αποδοτε τα Καισαρος Καισαρι, και τα του Θεου τω Θεω." Και εθαυμασαν επ' αυτω.

[A hypothetical situation]

18 Και ερχονται Σαδδουκαιοι προς αυτον[1]—οἱτινες λεγουσιν αναστασιν μη ειναι—και
επηρωτησαν αυτον, λεγοντες: 19 "Διδασκαλε, Μωσης εγραψεν ἡμιν ὁτι εαν τινος αδελφος
αποθανη και καταλιπη γυναικα και τεκνα μη αφη, ἱνα λαβη ὁ αδελφος αυτου την γυναικα
αυτου[2] και εξαναστηση[3] σπερμα τω αδελφω αυτου. 20 Ἑπτα αδελφοι[4] ησαν. Και ὁ πρωτος
ελαβεν γυναικα, και αποθνησκων ουκ αφηκεν σπερμα. 21 Και ὁ δευτερος ελαβεν αυτην, και
απεθανεν· και ουδε αυτος αφηκεν σπερμα. Και ὁ τριτος ὡσαυτως. 22 Και ελαβον αυτην οἱ
ἑπτα, και ουκ αφηκαν σπερμα. Εσχατη παντων απεθανεν και ἡ γυνη. 23 Εν τη αναστασει,
ὁταν αναστωσιν, τίνος αυτων εσται[5] γυνη?—οἱ γαρ ἑπτα εσχον αυτην γυναικα."

24 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν αυτοις: "Ου δια τουτο πλανασθε, μη ειδοτες τας
Γραφας μηδε την δυναμιν του Θεου? 25 Ὁταν γαρ εκ νεκρων αναστωσιν, ουτε γαμουσιν ουτε
γαμισκονται,[6] αλλ' εισιν ὡς αγγελοι εν τοις ουρανοις. 26 Περι δε των νεκρων, ὁτι
εγειρονται, ουκ ανεγνωτε εν τη βιβλω Μωυσεος,[7] επι του βατου, ὡς ειπεν αυτω ὁ Θεος,
λεγων, 'Εγω ὁ Θεος 'Αβρααμ, και ὁ Θεος Ισαακ, και ὁ Θεος Ιακωβ'? 27 Ουκ εστιν ὁ Θεος
νεκρων, αλλα Θεος[8] ζωντων. Ὑμεις ουν πολυ πλανασθε."

[The greatest commandment]

28 Και προσελθων εἱς των γραμματεων, ακουσας αυτων συζητουντων, ειδως ὁτι καλως
αυτοις απεκριθη, επηρωτησεν[9] αυτον, "Ποια εστιν πρωτη πασων εντολη?" 29 Ὁ δε Ιησους
απεκριθη αυτω[10] ὁτι "Πρωτη πασων των εντολων: 'Ακουε, Ισραηλ, Κυριος ὁ Θεος ὑμων,[11]
Κυριος εἱς εστιν· 30 και αγαπησεις Κυριον τον Θεον σου εξ ὁλης της καρδιας σου και εξ
ὁλης της ψυχης[12] σου[13] και εξ ὁλης της διανοιας σου και εξ ὁλης της ισχυος σου.' Αὑτη πρωτη
εντολη. 31 Και δευτερα[14] ὁμοια αὑτη: 'Αγαπησεις τον πλησιον σου ὡς σεαυτον'.[15] Μειζων
τουτων αλλη εντολη ουκ εστιν."

32 Και ειπεν αυτω ὁ γραμματευς: "Καλως, διδασκαλε, επ' αληθειας ειπας ὁτι εἱς
εστιν,[16] και ουκ εστιν αλλος πλην αυτου. 33 Και το αγαπαν αυτον εξ ὁλης της καρδιας και εξ
ὁλης της συνεσεως και εξ ὁλης της ψυχης και εξ ὁλης της ισχυος και το αγαπαν τον πλησιον
ὡς ἑαυτον, πλειον εστιν παντων των ὁλοκαυτωματων και θυσιων." 34 Και ὁ Ιησους ιδων
αυτον ὁτι νουνεχως απεκριθη, ειπεν αυτω, "Ου μακραν εἶ απο της βασιλειας του Θεου". Και
ουδεις ουκετι ετολμα αυτον[17] επερωτησαι.

---

[1] σαδδουκαιοι προς αυτον || ~ 231 1572
[2] αυτου || --- [3%] 547c
[3] εξαναστηση || εξαναστησει 510
[4] αδελφοι || --- 2466
[5] εσται || 1 η 1705
[6] γαμισκονται || εκγαμισκονται [2%] 1199
[7] μωυσεος || μωυσεως [30%] 645,689c,1251
[8] θεος || --- [25%] 18,1133
[9] επηρωτησεν || επερωτησεν 1339
[10] απεκριθη αυτω 35c || ~ 21 [4%] 35
[11] υμων || ημων 1133,1189,2322,2407,2444
[12] ψυχης || ψυχη 1199
[13] και εξ ολης της ψυχης σου || --- 1147 (clear homoioteleuton and/or –arcton)
[14] δευτερα || 1 δε 1503
[15] σεαυτον || εαυτον [25%] 1199,1247,1248,1705,1813,2323
[16] εστιν || 1 ο θεος [3%] 141c,689c
[17] αυτον || αυτων 2466

[Is the Christ David's son?]

35 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ελεγεν, διδασκων εν τω ἱερω: "Πως λεγουσιν οἱ
γραμματεις ὁτι ὁ Χριστος υἱος εστιν Δαυιδ? 36 Αυτος γαρ Δαυιδ ειπεν εν Πνευματι Ἁγιω:
'Λεγει ὁ Κυριος τω Κυριω μου, "Καθου εκ δεξιων μου, ἑως αν θω τους εχθρους σου
ὑποποδιον των ποδων σου".' 37 Αυτος ουν Δαυιδ λεγει αυτον 'Κυριον'· και ποθεν υἱος αυτου
εστιν?" Και ὁ πολυς οχλος ηκουεν αυτου ἡδεως.[1]

[Down with hypocrisy!]

38 Και ελεγεν αυτοις[2] εν τη διδαχη αυτου: "Βλεπετε απο των γραμματεων, των
θελοντων εν στολαις περιπατειν και ασπασμους εν ταις αγοραις, 39 και πρωτοκαθεδριας εν
ταις συναγωγαις, και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις· 40 οἱ κατεσθιοντες τας οικιας των
χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι. Οὑτοι ληψονται περισσοτερον κριμα."

[A widow's offering]

41 Και καθισας ὁ Ιησους κατεναντι του γαζοφυλακιου εθεωρει πως ὁ οχλος βαλλει
χαλκον εις το γαζοφυλακιον. Και πολλοι πλουσιοι εβαλον[3] πολλα. 42 Και ελθουσα[4] μια χηρα
πτωχη εβαλεν λεπτα δυο, ὅ εστιν κοδραντης. 43 Και προσκαλεσαμενος τους μαθητας αυτου
λεγει αυτοις: "Αμην λεγω ὑμιν ὁτι ἡ χηρα αὑτη ἡ πτωχη πλειον παντων βεβληκεν των
βαλλοντων[5] εις το γαζοφυλακιον· 44 παντες γαρ εκ του περισσευοντος αυτοις εβαλον, αὑτη δε,
εκ της ὑστερησεως αυτης, παντα ὁσα ειχεν εβαλεν, ὁλον τον βιον αυτης."

[The temple will be destroyed]

13.1 Και εκπορευομενου αυτου εκ του ἱερου, λεγει αυτω εἱς[6] των μαθητων αυτου:
"Διδασκαλε, ιδε! Ποταποι λιθοι και ποταπαι οικοδομαι!" 2 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν
αυτω: "Βλεπεις ταυτας τας μεγαλας[7] οικοδομας? Ου μη αφεθη ὡδε λιθος επι λιθω, ὃς ου μη
καταλυθη."[8]

[The Olivet Discourse]

[The end of the age]

3 Και καθημενου αυτου εις το Ορος των Ελαιων κατεναντι του ἱερου, επηρωτων[9]
αυτον κατ' ιδιαν Πετρος και Ιακωβος και Ιωαννης και Ανδρεας: 4 "Ειπε ἡμιν, ποτε ταυτα
εσται? Και τί το σημειον ὁταν μελλη παντα ταυτα[10] συντελεισθαι?" 5 Ὁ δε Ιησους αποκριθεις
αυτοις ηρξατο[11] λεγειν: "Βλεπετε μη τις ὑμας πλανηση. 6 Πολλοι γαρ ελευσονται επι τω
ονοματι μου, λεγοντες ὁτι 'Εγω ειμι', και πολλους πλανησουσιν. 7 Ὁταν δε ακουσητε
πολεμους και ακοας πολεμων, μη θροεισθε·[12] δει γαρ γενεσθαι, αλλ' ουπω το τελος.
8 Εγερθησεται γαρ εθνος επι εθνος, και βασιλεια επι βασιλειαν· και εσονται σεισμοι κατα
τοπους, και[13] εσονται λιμοι[14] και ταραχαι. Αρχαι ωδινων ταυτα.

9 "Βλεπετε δε ὑμεις ἑαυτους, παραδωσουσιν γαρ ὑμας εις συνεδρια και εις συναγωγας
δαρησεσθε, και επι ἡγεμονων και βασιλεων αχθησεσθε ἑνεκεν εμου, εις μαρτυριον αυτοις.
10 Και, εις παντα τα εθνη δει πρωτον κηρυχθηναι το ευαγγελιον. 11 Ὁταν δε αγωσιν ὑμας

---

[1] ἡδεως || ηδεως 141
[2] αυτοις || αυτους 824
[3] εβαλον || εβαλλον [65%] 480,516,520,676,1234,1247,1248,1323,1637,2284,2322,2399
[4] ελθουσα || εισελθουσα 1614
[5] βαλλοντων 2466c,2559c || βαλοντων [39%] 479,520,536,676,685,938c,1145,1199,1323,1705,1813,2284,2323,2466,2559
[6] εις || 1 εκ 510,2382
[7] ταυτας τας μεγαλας || ~ 231 689
[8] καταλυθη || κακαταλυθη 2466 (repeated from one line to the next)
[9] επηρωτων || επηρωτα 1133
[10] παντα ταυτα || ~ 21 [10%] 2323
[11] αυτοις ηρξατο || ~ 21 [1%] 928
[12] θροεισθε || θρωεισθε 1251
[13] 645 omits five words [homoioteleuton]
[14] λιμοι || λοιμοι 1133

παραδιδοντες, μη προμεριμνατε[1] τί λαλησετε[2] μηδε μελετατε. Αλλ' ὃ εαν δοθη ὑμιν εν εκεινη
τη ὡρα, τουτο λαλειτε, ου γαρ εστε ὑμεις οἱ λαλουντες, αλλα το Πνευμα το Ἁγιον.
12 "Παραδωσει δε αδελφος αδελφον εις θανατον και πατηρ τεκνον, και επαναστησονται
τεκνα επι γονεις και θανατωσουσιν αυτους. 13 Και εσεσθε μισουμενοι ὑπο παντων δια το
ονομα μου· ὁ δε ὑπομεινας εις τελος, οὗτος σωθησεται.

[The Great Tribulation]

14 "'Οταν δε ιδητε το βδελυγμα της ερημωσεως, το ῥηθεν ὑπο[3] Δανιηλ του προφητου,
ἑστως[4] ὁπου ου δει"—ὁ αναγινωσκων νοειτω—"τοτε οἱ εν τη Ιουδαια φευγετωσαν εις τα ορη.
15 Ὁ δε επι του δωματος[5] μη καταβατω εις την οικιαν, μηδε εισελθετω αραι τι εκ της οικιας
αυτου. 16 Και ὁ εις τον αγρον ων μη επιστρεψατω εις τα οπισω αραι το ἱματιον αυτου.
17 Ουαι δε ταις εν γαστρι εχουσαις και ταις θηλαζουσαις[6] εν εκειναις ταις ἡμεραις!
18 Προσευχεσθε δε ἱνα μη γενηται ἡ φυγη ὑμων χειμωνος· 19 εσονται γαρ αἱ ἡμεραι εκειναι
θλιψις οἱα ου γεγονεν τοιαυτη απ' αρχης κτισεως ἧς εκτισεν ὁ Θεος ἑως του νυν, και ου μη
γενηται. 20 Και ει μη[7] Κυριος εκολοβωσεν τας ἡμερας, ουκ αν εσωθη πασα σαρξ· αλλα δια
τους εκλεκτους, οὓς εξελεξατο, εκολοβωσεν τας ἡμερας.
21 "Τοτε εαν τις ὑμιν ειπη, 'Ιδου, ὡδε ὁ Χριστος!', 'Ιδου, εκει!', μη πιστευσητε.
22 Εγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι και ψευδοπροφηται, και δωσουσιν σημεια και τερατα προς
το αποπλαναν, ει δυνατον, και τους εκλεκτους. 23 Ὑμεις δε βλεπετε· ιδου, προειρηκα ὑμιν
παντα.

[The return of Christ]

24 "Αλλ'[8] εν εκειναις ταις ἡμεραις, μετα την θλιψιν εκεινην, 'ὁ ἡλιος σκοτισθησεται,
και ἡ σεληνη ου δωσει το φεγγος αυτης· 25 και οἱ αστερες[9] του ουρανου εσονται εκπιπτοντες,
και αἱ δυναμεις αἱ[10] εν τοις ουρανοις σαλευθησονται'. 26 Και τοτε οψονται τον Υἱον του
Ανθρωπου ερχομενον εν νεφελαις μετα δυναμεως πολλης και δοξης.[11] 27 Και τοτε αποστελει
τους αγγελους αυτου και επισυναξει τους εκλεκτους αυτου εκ των τεσσαρων ανεμων, απ' ακρου
γης ἑως ακρου ουρανου.

[Parable of the fig tree]

28 "Απο δε της συκης μαθετε την παραβολην: ὁταν ηδη ὁ κλαδος αυτης ἁπαλος γενηται
και εκφυη τα φυλλα, γινωσκεται[12] ὁτι εγγυς το θερος εστιν. 29 Οὑτως και ὑμεις, ὁταν ταυτα
ιδητε γινομενα, γινωσκετε ὁτι εγγυς εστιν—επι θυραις! 30 Αμην λεγω ὑμιν ὁτι ου μη
παρελθη ἡ γενεα αὑτη μεχρις οὗ παντα ταυτα γενηται. 31 Ὁ ουρανος και ἡ γη παρελευσεται,[13]
οἱ δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν.

[Watch!]

32 "Περι δε της ἡμερας εκεινης ἡ[14] ὡρας ουδεις οιδεν, ουδε οἱ αγγελοι οἱ εν τω
ουρανω, ουδε ὁ Υἱος, ει μη ὁ Πατηρ. 33 Βλεπετε! Αγρυπνειτε! Προσευχεσθε! Ουκ οιδατε γαρ
ποτε ὁ καιρος εστιν. 34 Ὡς ανθρωπος αποδημος, αφεις την οικιαν αυτου και δους τοις
δουλοις αυτου την εξουσιαν, και ἑκαστω το εργον αυτου· και τω θυρωρω ενετειλατο ἱνα

---

[1] προμεριμνατε 1133c || μεριμνατε [29%] 547c,1251 || προμεριματε 1133
[2] λαλησετε || λαλησεται 1133
[3] υπο || 1 του 645
[4] εστως || εστος 1628 || 1 εν τοπω 1637
[5] δωματος || δοματος 1251
[6] θηλαζουσαις || θηλαζουσαι 1199
[7] μη || 1 ο 201
[8] αλλ || αλλα [1%] 1199 || και 2323
[9] αστερες || αστεραις 1133,1199
[10] αι || --- 2466
[11] πολλης και δοξης || ~ 231 1133c,1199
[12] γινωσκεται || γινωσκετε [75%] 510,516,1247,1250,1667,1813
[13] παρελευσεται 18,35,141,201,204,479,480,510,520,553,586,676,689,928,1133,1145c,1147,1189,1199,1248,1250,1251,1323,1328c,1334,1435,1572,1614,1813,2253,2284,2322,2382,2407,2444,2466,2503,2559
παρελευσονται [40%] 83,516,536,547,645,685,696,824,1023,1145,1328,1339,1503,1628,1637,1667,1705,2323,2367,2765
[14] η || και [2%] 1199

γρηγορη.[1] 35 Γρηγορειτε ουν, ουκ οιδατε γαρ ποτε ὁ κυριος της οικιας ερχεται—οψε ἡ
μεσονυκτιου ἡ αλεκτοροφωνιας[2] ἡ πρωι—36 μη ελθων εξαιφνης[3] εὑρη ὑμας καθευδοντας. 37 "Ἁ
δε ὑμιν λεγω, πασιν λεγω: Γρηγορειτε!"

[The Sanhedrin make plans]

14.1 Ἠν δε το Πασχα και τα Αζυμα μετα δυο ἡμερας. Και εζητουν οἱ αρχιερεις και
οἱ γραμματεις πως αυτον εν δολω κρατησαντες αποκτεινωσιν. 2 Ελεγον δε, "Μη εν τη ἑορτη,
μηποτε θορυβος εσται του λαου".

[An anointing in Simon's house]

3 Και οντος αυτου εν Βηθανια εν τη οικια Σιμωνος του λεπρου, κατακειμενου αυτου,
ηλθεν γυνη εχουσα αλαβαστρον μυρου ναρδου πιστικης πολυτελους. Και συντριψασα το
αλαβαστρον, κατεχεεν αυτου κατα της κεφαλης. 4 Ησαν δε τινες αγανακτουντες προς ἑαυτους
και λεγοντες: "Εις τί ἡ απωλεια αὑτη του μυρου γεγονεν? 5 Ηδυνατο γαρ τουτο πραθηναι
επανω τριακοσιων δηναριων και δοθηναι τοις πτωχοις!" Και ενεβριμωντο[4] αυτη. 6 Ὁ δε
Ιησους ειπεν: "Αφετε αυτην! Τί αυτη κοπους παρεχετε?[5] Καλον εργον ειργασατο εν εμοι.[6]
7 Παντοτε γαρ τους πτωχους εχετε μεθ' ἑαυτων, και ὁταν θελητε δυνασθε αυτους ευ ποιησαι·
εμε δε ου παντοτε εχετε. 8 Ὁ εσχεν αὑτη εποιησεν. Προελαβεν μυρισαι μου το σωμα εις τον
ενταφιασμον. 9 Αμην λεγω ὑμιν, ὁπου εαν κηρυχθη το ευαγγελιον τουτο εις ὁλον τον κοσμον,
και ὃ εποιησεν αὑτη λαληθησεται εις μνημοσυνον αυτης."

[Judas is hired]

10 Και Ιουδας ὁ Ισκαριωτης, εἱς των δωδεκα,[7] απηλθεν προς τους αρχιερεις ἱνα
παραδω αυτον αυτοις. 11 Οἱ δε ακουσαντες εχαρησαν και επηγγειλαντο αυτω αργυρια δουναι.
Και εζητει πως ευκαιρως αυτον παραδω.

[The upper room is made ready]

12 Και τη πρωτη ἡμερα των αζυμων, ὁτε το Πασχα εθυον, λεγουσιν αυτω οἱ μαθηται
αυτου, "Που θελεις απελθοντες ἑτοιμασομεν[8] ἱνα φαγης το Πασχα?" 13 Και αποστελλει δυο
των μαθητων αυτου και λεγει αυτοις: "'Ὑπαγετε εις την πολιν, και απαντησει ὑμιν ανθρωπος
κεραμιον ὑδατος βασταζων· ακολουθησατε αυτω. 14 Και ὁπου εαν εισελθη, ειπατε τω
οικοδεσποτη ὁτι[9] "Ὁ διδασκαλος λεγει, "Που εστιν το καταλυμα ὁπου το Πασχα μετα των
μαθητων μου φαγω?'" 15 Και αυτος ὑμιν δειξει ανωγεων[10] μεγα εστρωμενον ἑτοιμον· εκει
ἑτοιμασατε ἡμιν."[11] 16 Και εξηλθον οἱ μαθηται αυτου και ηλθον εις την πολιν και εὑρον
καθως ειπεν αυτοις· και ἡτοιμασαν το Πασχα.

[The last night—begins Thursday evening, 04/04/30, and ends the next morning]

14.17 Και οψιας γενομενης ερχεται μετα των δωδεκα.

[The traitor identified]

18 Και ανακειμενων αυτων και εσθιοντων, ειπεν ὁ Ιησους, "Αμην λεγω ὑμιν ὁτι εἱς
εξ ὑμων παραδωσει με, ὁ εσθιων μετ' εμου". 19 Οἱ δε ηρξαντο λυπεισθαι και λεγειν αυτω εἱς
καθ' εἱς,[12] "Μητι[13] εγω?" Και αλλος, "Μητι εγω?" 20 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτοις: "Εἱς εκ
των δωδεκα, ὁ εμβαπτομενος μετ' εμου εις το τρυβλιον.[14] 21 Ὁ μεν Υἱος του Ανθρωπου

---

[1] γρηγορη || γρηγορει 1133
[2] αλεκτοροφωνιας || αλεκτεροφωνιας 689,1637
[3] εξαιφνης || εξεφνης 2503
[4] ενεβριμωντο 141c || ενεβρημωντο 141 [corrected by first hand]
[5] 1667 omits τι αυτη κοπους παρεχετε
[6] εν εμοι || εις εμε [5%] 547c
[7] δωδεκα || δωδωκα 1199
[8] ετοιμασομεν 141c || ετοιμασωμεν [35%] 141v,1199
[9] οτι || --- 547c
[10] ανωγεων || ανωγεον 1133
[11] ημιν || υμιν 1133
[12] **f**[35] generally has καθὲις (one word)
[13] μητι || μητοι 2323 (twice)
[14] τρυβλιον 689c || 1 και 689

ὑπαγει καθως γεγραπται περι αυτου, ουαι δε τω ανθρωπω εκεινω δι’ οὗ ὁ Υἱος του
Ανθρωπου παραδιδοται! Καλον ἦν αυτω ει ουκ εγεννηθη[1] ὁ ανθρωπος εκεινος.”

[Jesus institutes the Lord’s Supper]

22 Και εσθιοντων αυτων, λαβων ὁ Ιησους[2] αρτον και, ευλογησας εκλασεν και εδωκεν[3]
αυτοις και ειπεν, “Λαβετε, φαγετε· τουτο εστιν το σωμα μου”. 23 Και λαβων το[4] ποτηριον,
ευχαριστησας εδωκεν αυτοις, και επιον εξ αυτου παντες. 24 Και ειπεν αυτοις: “Τουτο εστιν
το αἱμα μου, το της καινης διαθηκης, το περι πολλων εκχυνομενον. 25 Αμην λεγω ὑμιν ὁτι
ουκετι ου μη πιω εκ του γενηματος[5] της αμπελου ἑως της ἡμερας εκεινης ὁταν αυτο πινω
καινον εν τη βασιλεια του Θεου.” 26 Και ὑμνησαντες, εξηλθον εις το Ορος των Ελαιων.

[Peter will deny Him]

27 Και λεγει αυτοις ὁ Ιησους ὁτι “Παντες σκανδαλισθησεσθε εν εμοι εν τη νυκτι
ταυτη, ὁτι γεγραπται:[6] ‘Παταξω τον Ποιμενα, και διασκορπισθησεται τα προβατα’. 28 Μετα
δε[7] το εγερθηναι με, προαξω ὑμας εις την Γαλιλαιαν.” 29 Ὁ δε Πετρος εφη αυτω, “Και ει
παντες σκανδαλισθησονται, αλλ’ ουκ εγω”. 30 Και λεγει αυτω ὁ Ιησους, “Αμην λεγω σοι, ὁτι
συ, σημερον,[8] εν τη νυκτι ταυτη, πριν ἡ δις αλεκτορα φωνησαι, τρις απαρνηση με”. 31 Ὁ δε
εκ περισσου ελεγεν μαλλον, “Εαν με δεη συναποθανειν σοι, ου μη σε απαρνησωμαι!” Ὡσαυτως
δε και παντες ελεγον.

[The agony in Gethsemane]

32 Και ερχονται εις χωριον[9] οὗ το ονομα Γεθσημανη· και λεγει τοις μαθηταις αυτου,
“Καθισατε[10] ὡδε ἑως προσευξομαι”.[11] 33 Και παραλαμβανει τον Πετρον και Ιακωβον και
Ιωαννην[12] μεθ’ ἑαυτου, και ηρξατο εκθαμβεισθαι και αδημονειν. 34 Και λεγει[13] αυτοις:
“Περιλυπος εστιν ἡ ψυχη μου, ἑως θανατου. Μεινατε ὡδε και γρηγορειτε.” 35 Και προελθων
μικρον, επεσεν επι της γης και προσηυχετο ἱνα, ει δυνατον εστιν, παρελθη απ’ αυτου ἡ ὡρα.
36 Και ελεγεν: “*Αββα*, ὁ Πατηρ, παντα δυνατα σοι. Παρενεγκαι[14] το ποτηριον απ’ εμου
τουτο·[15] αλλ’ ου τί εγω θελω, αλλα τί συ.” 37 Και ερχεται και εὑρισκει αυτους καθευδοντας,
και λεγει τω Πετρω: “Σιμων, καθευδεις? Ουκ ισχυσας μιαν ὡραν γρηγορησαι?[16]
38 Γρηγορειτε και προσευχεσθε, ἱνα μη εισελθητε εις πειρασμον. Το μεν πνευμα προθυμον, ἡ
δε σαρξ ασθενης.” 39 Και παλιν απελθων προσηυξατο, τον αυτον λογον ειπων. 40 Και
ὑποστρεψας εὑρεν αυτους παλιν καθευδοντας, ησαν γαρ οἱ οφθαλμοι αυτων καταβαρυνομενοι·
και ουκ ηδεισαν τί αυτω[17] αποκριθωσιν. 41 Και ερχεται το τριτον και λεγει αυτοις:
“Καθευδετε λοιπον και αναπαυεσθε! Απεχει· ηλθεν ἡ ὡρα· ιδου, παραδιδοται ὁ Υἱος του

---

[1] εγεννηθη || εγενηθη 2466
[2] ιησους || 1 τον 1145,1705
[3] εδωκεν || εδιδου 547[c]
[4] το || --- 1133
[5] γενηματος 35,83,479,516,536,547,586,645,685,689,696,824,897,1023,1145,1147,1199,1250,1251,1328,1339,1435,1503,1548,1614,1628,1637,1667, 1813,2253,2367,2382,2399,2444,2765
γεννηματος [25%] 18,141,201,204,386,480,520,553,676,928,1133,1147[alt],1189,1234,1247,1248,1323,1334,1445,1572,1705,2253[c],2284,2322,2323, 2407,2466,2503,2559
(γενημα refers to fruit or produce and would appear to be the better choice; γεννημα normally refers to the result of birth—‘fruit’ would be a derived meaning.)
[6] γεγραπται || γεγεγραπται 18
[7] μετα δε 516[c] || αλλα 1 [79%] 479,516,520,689,1248,1323,1614,2399,2444
[8] συ σημερον || ~ 21 141
[9] χωριον || χοριον 1199
[10] καθισατε || καθησατε 1705
[11] προσευξομαι || προσευξωμαι [65%] 685,1133,2407
[12] ιωαννην || ιωανην 480
[13] λεγει || λεγειν 689
[14] παρενεγκαι || παρενεγκε [70%] 516,520,676,689,897,1199,1323,1614,1813,2399,2444
[15] απ εμου τουτο || ~ 312 [5%] 1199
[16] γρηγορησαι || εγρηγορησαι 2466
[17] αυτω || --- [1%] 2466

Ανθρωπου εις τας χειρας των ἁμαρτωλων. 42 Εγειρεσθε, αγωμεν. Ιδου, ὁ παραδιδους με ηγγικεν."

[The betrayal and arrest]

43 Και ευθεως, ετι αυτου λαλουντος, παραγινεται Ιουδας, εἱς ων[1] των δωδεκα, και μετ' αυτου οχλος πολυς μετα μαχαιρων και ξυλων, παρα των αρχιερεων και των γραμματεων και των[2] πρεσβυτερων. 44 Δεδωκει δε ὁ παραδιδους αυτον συσσημον αυτοις, λεγων, "'Ὁν αν φιλησω, αυτος εστιν· κρατησατε αυτον και απαγαγετε ασφαλως". 45 Και ελθων,[3] ευθεως[4] προσελθων αυτω λεγει αυτω, "'Ραββι, ῥαββι!" και κατεφιλησεν αυτον. 46 Οἱ δε επεβαλον επ' αυτον τας χειρας αυτων και εκρατησαν αυτον. 47 Εἱς δε τις των παρεστηκοτων σπασαμενος την μαχαιραν επαισεν[5] τον δουλον του αρχιερεως, και αφειλεν αυτου το ωτιον. 48 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν αυτοις: "'Ως επι ληστην εξηλθετε μετα μαχαιρων και ξυλων συλλαβειν με? 49 Καθ' ἡμεραν ημην προς ὑμας[6] εν τω ἱερω, διδασκων, και ουκ εκρατησατε με. Αλλ' ἱνα πληρωθωσιν αἱ Γραφαι."[7] 50 Και αφεντες αυτον παντες εφυγον.

[A curious case]

51 Και εἱς τις νεανισκος ηκολουθησεν αυτω, περιβεβλημενος σινδονα επι γυμνου. Και κρατουσιν αυτον οἱ νεανισκοι, 52 ὁ δε καταλιπων την σινδονα γυμνος εφυγεν απ' αυτων.

[At Caiaphas' house]

53 Και απηγαγον τον Ιησουν προς τον αρχιερεα· και συνερχονται αυτω παντες οἱ αρχιερεις και οἱ πρεσβυτεροι και οἱ γραμματεις. 54 Και ὁ Πετρος απο μακροθεν ηκολουθησεν αυτω, ἑως εσω[8] εις την αυλην του αρχιερεως· και ἠν συγκαθημενος μετα των[9] ὑπηρετων και θερμαινομενος[10] προς το φως.

[A farcical trial]

55 Οἱ δε αρχιερεις και ὁλον το συνεδριον εζητουν κατα του Ιησου μαρτυριαν[11] εις το θανατωσαι αυτον, και ουχ εὑρισκον. 56 Πολλοι γαρ εψευδομαρτυρουν κατ' αυτου, και ισαι αἱ μαρτυριαι ουκ ησαν. 57 Και τινες ανασταντες εψευδομαρτυρουν κατ' αυτου, λεγοντες 58 ὁτι "'Ημεις ηκουσαμεν αυτου λεγοντος ὁτι 'Εγω καταλυσω τον ναον τουτον τον χειροποιητον, και δια τριων ἡμερων αλλον αχειροποιητον οικοδομησω'." 59 Και ουδε οὑτως ιση ἠν ἡ μαρτυρια αυτων.

60 Και αναστας ὁ αρχιερευς εις μεσον επηρωτησεν τον Ιησουν, λεγων: "Ουκ αποκρινη ουδεν? Τί οὑτοι σου καταμαρτυρουσιν?" 61 'Ο δε εσιωπα και ουδεν απεκρινατο. Παλιν ὁ αρχιερευς επηρωτα[12] αυτον και λεγει αυτω, "Συ ει ὁ Χριστος, ὁ Υἱος του Ευλογητου?" 62 'Ο δε Ιησους ειπεν: "Εγω ειμι, και οψεσθε τον Υἱον του Ανθρωπου εκ δεξιων καθημενον της Δυναμεως, και ερχομενον μετα των νεφελων του ουρανου." 63 'Ο δε αρχιερευς διαρρηξας τους χιτωνας αυτου λεγει: "Τί ετι χρειαν εχομεν μαρτυρων? 64 Ηκουσατε της βλασφημιας! Τί ὑμιν φαινεται?" Οἱ δε παντες κατεκριναν αυτον ειναι ενοχον θανατου. 65 Και ηρξαντο τινες εμπτυειν αυτω και περικαλυπτειν το προσωπον αυτου και κολαφιζειν αυτον και λεγειν αυτω, "Προφητευσον!" Και οἱ ὑπηρεται ῥαπισμασιν αυτον εβαλλον.[13]

---

[1] ων || --- [10%] 547c,676,1251,1667,2284,2367
[2] των || --- 1435
[3] ελθων || --- [3%] 547,1251
[4] ευθεως || 1 και 141c
[5] επαισεν || επεσε [15%] 1145
[6] υμας || ημας 645
[7] γραφαι || 1 των προφητων 141
[8] εσω || εσο 510
[9] των || --- 479c
[10] θερμαινομενος || θερμενομενος 480
[11] μαρτυριαν || ψευδομαρτυριαν 1667
[12] επηρωτα || επηρωτησεν 547c
[13] εβαλλον 141c || εβαλον (37.4%) 141,1705,2466 (corrected by first hand)

[Peter’s denials]

66 Και οντος του Πετρου εν τη αυλη κατω, ερχεται μια των παιδισκων του
αρχιερεως. 67 Και ιδουσα τον Πετρον θερμαινομενον, εμβλεψασα[1] αυτω λεγει, “Και συ μετα
του Ναζαρηνου[2] Ιησου ησθα!” 68 Ὁ δε ηρνησατο, λεγων, “Ουκ οιδα ουτε επισταμαι τί συ
λεγεις”. Και εξηλθεν εξω εις το προαυλιον, και αλεκτωρ εφωνησεν. 69 Και ἡ παιδισκη ιδουσα
αυτον παλιν ηρξατο λεγειν τοις παρεστηκοσιν[3] ὁτι “Οὗτος εξ αυτων εστιν”. 70 Ὁ δε παλιν
ηρνειτο. Και μετα μικρον, παλιν οἱ παρεστωτες ελεγον τω Πετρω, “Αληθως εξ αυτων ει· και
γαρ Γαλιλαιος ει, και ἡ λαλια σου ὁμοιαζει!” 71 Ὁ δε ηρξατο αναθεματιζειν και ομνυναι ὁτι
“Ουκ οιδα τον ανθρωπον τουτον ὃν λεγετε!” 72 Και εκ δευτερου αλεκτωρ εφωνησεν. Και
ανεμνησθη ὁ Πετρος το ῥημα ὃ ειπεν αυτω ὁ Ιησους ὁτι “Πριν αλεκτορα φωνησαι δις,
απαρνηση με τρις”. Και επιβαλων[4] εκλαιεν.

[Crucifiction Day—Friday, 04/05/30 AD]

15.1 Και ευθεως επι το[5] πρωι, συμβουλιον ποιησαντες, οἱ αρχιερεις μετα των πρεσβυτερων
και γραμματεων, και ὁλον το συνεδριον, δησαντες τον Ιησουν απηνεγκαν και παρεδωκαν τω
Πιλατω.

[Jesus before Pilate]

2 Και επηρωτησεν αυτον ὁ Πιλατος, “Συ ει ὁ βασιλευς των Ιουδαιων?” Ὁ δε
αποκριθεις ειπεν αυτω, “Συ λεγεις!” 3 Και κατηγορουν αυτου οἱ αρχιερεις πολλα. 4 Ὁ δε
Πιλατος παλιν επηρωτησεν αυτον, λεγων: “Ουκ αποκρινη ουδεν? Ιδε ποσα σου
καταμαρτυρουσιν!” 5 Ὁ δε Ιησους ουκετι ουδεν απεκριθη, ὡστε θαυμαζειν τον Πιλατον.

[Barabbas]

6 Κατα δε ἑορτην απελυεν αυτοις ἑνα δεσμιον, ὁνπερ ητουντο. 7 Ἠν δε ὁ λεγομενος
Βαραββας, μετα των συστασιαστων δεδεμενος, οἱτινες εν τη στασει φονον πεποιηκεισαν. 8 Και
αναβοησας ὁ οχλος ηρξατο αιτεισθαι καθως αει εποιει αυτοις.[6] 9 Ὁ δε Πιλατος απεκριθη
αυτοις, λεγων, “Θελετε απολυσω ὑμιν τον βασιλεα των Ιουδαιων?” 10 (Εγινωσκεν γαρ ὁτι δια
φθονον[7] παραδεδωκεισαν αυτον οἱ αρχιερεις.) 11 Οἱ δε αρχιερεις ανεσεισαν τον οχλον, ἱνα
μαλλον τον Βαραββαν[8] απολυση αυτοις. 12 Ὁ δε Πιλατος αποκριθεις παλιν ειπεν αυτοις, “Τί
ουν θελετε ποιησω ὃν λεγετε βασιλεα των Ιουδαιων?” 13 Οἱ δε παλιν εκραξαν, “Σταυρωσον
αυτον!” 14 Ὁ δε Πιλατος ελεγεν αυτοις, “Τί γαρ κακον εποιησεν?” Οἱ δε περισσοτερως[9]
εκραξαν, “Σταυρωσον αυτον!” 15 Ὁ δε Πιλατος, βουλομενος τω οχλω το ἱκανον ποιησαι,
απελυσεν αυτοις τον Βαραββαν, και παρεδωκεν τον Ιησουν, φραγελλωσας,[10] ἱνα σταυρωθη.

[Soldiers have a little ‘fun’]

16 Οἱ δε στρατιωται απηγαγον αυτον εσω της αυλης, ὅ εστιν Πραιτωριον, και
συγκαλουσιν ὁλην την σπειραν. 17 Και ενδυουσιν αυτον πορφυραν και περιτιθεασιν αυτω[11]
πλεξαντες ακανθινον στεφανον, 18 και ηρξαντο ασπαζεσθαι αυτον και λεγειν, “Χαιρε, ὁ
βασιλευς των Ιουδαιων!” 19 Και ετυπτον αυτου την κεφαλην καλαμω και ενεπτυον αυτω, και
τιθεντες[12] τα γονατα προσεκυνουν αυτω. 20 Και ὁτε ενεπαιξαν αυτω, εξεδυσαν αυτον την
πορφυραν και ενεδυσαν αυτον τα ἱματια τα ιδια. Και εξαγουσιν αυτον ἱνα σταυρωσωσιν
αυτον.

---

[1] εμβλεψασα || εμβλεψας 1133
[2] ναζαρηνου || ναζαρινου 645
[3] παρεστηκοσιν || παρεστηκωσιν 1199
[4] επιβαλων || επιβαλον 645
[5] το || τω (17.3%) 645
[6] αει εποιει αυτοις || ~ 231 1572
[7] φθονον || φονον 1628
[8] βαραββαν || βαραβαν 1145 (but he got it right in verses 7 and 15)
[9] περισσοτερως || περισσοτερος 1199
[10] φραγελλωσας 141c || φραγγελωσας 2466 || φραγελωσας 141
[11] αυτω || αυτον 1667
[12] τιθεντες || τυθεντες 204,1199

[The Crucifixion]

21 Και αγγαρευουσιν παραγοντα τινα, Σιμωνα Κυρηναιον, ερχομενον απ'[1] αγρου (τον
πατερα Αλεξανδρου και Ῥουφου), ἱνα αρη τον σταυρον αυτου. 22 Και φερουσιν αυτον επι
Γολγοθα τοπον, ὅ εστιν μεθερμηνευομενον, 'Κρανιου Τοπος'. 23 Και εδιδουν αυτω πιειν[2]
εσμυρνισμενον οινον, ὁ δε ουκ ελαβεν. 24 Και σταυρωσαντες αυτον, διαμεριζονται τα ἱματια
αυτου, βαλλοντες[3] κληρον επ' αυτα, τις τί αρη. 25 Ἠν δε ὡρα τριτη και εσταυρωσαν αυτον.
26 Και ἠν ἡ επιγραφη της αιτιας αυτου επιγεγραμμενη:

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

27 Και συν αυτω σταυρουσιν δυο λῃστας, ἑνα εκ δεξιων και ἑνα εξ ευωνυμων[4] αυτου. 28 Και
επληρωθη ἡ Γραφη ἡ λεγουσα, "Και μετα ανομων ελογισθη".

29 Και οἱ παραπορευομενοι εβλασφημουν αυτον, κινουντες τας κεφαλας αυτων και
λεγοντες, "Ουα, ὁ καταλυων τον ναον και εν τρισιν ἡμεραις οικοδομων, 30 σωσον σεαυτον
και καταβα απο του σταυρου!" 31 Ὁμοιως και οἱ αρχιερεις, εμπαιζοντες προς αλληλους μετα
των γραμματεων, ελεγον:[5] "Αλλους εσωσεν· ἑαυτον ου δυναται σωσαι! 32 Ὁ Χριστος, ὁ
βασιλευς του Ισραηλ, καταβατω νυν απο του σταυρου, ἱνα ιδωμεν και πιστευσωμεν αυτω."
Και οἱ συνεσταυρωμενοι αυτω[6] ωνειδιζον αυτον.

33 Γενομενης δε ὡρας ἑκτης, σκοτος εγενετο εφ' ὁλην την γην ἑως ὡρας ενατης.[7]
34 Και τῃ ὡρα τῃ ενατῃ εβοησεν ὁ Ιησους φωνῃ μεγαλῃ, λεγων, "*Ελωι, Ελωι, λιμα
σαβαχθανι?*"[8] ὅ εστιν μεθερμηνευομενον, "'Ὁ Θεος,[9] ὁ Θεος μου, εις τί με εγκατελιπες?"
35 Και τινες των παρεστηκοτων ακουσαντες ελεγον, "Ιδου, Ηλιαν φωνει".[10] 36 Δραμων δε εἱς
και γεμισας σπογγον οξους, περιθεις τε καλαμω, εποτιζεν αυτον, λεγων, "Αφετε·[11] ιδωμεν ει
ερχεται Ηλιας καθελειν αυτον!"

37 Ὁ δε[12] Ιησους αφεις φωνην μεγαλην, εξεπνευσεν· 38 και το καταπετασμα του ναου
εσχισθη εις δυο απο ανωθεν ἑως κατω. 39 Ιδων δε ὁ κεντυριων, ὁ παρεστηκως εξ εναντιας
αυτου, ὁτι οὑτως κραξας εξεπνευσεν, ειπεν, "Αληθως ὁ ανθρωπος οὑτος Υἱος ἠν Θεου!"

40 Ησαν δε και γυναικες απο μακροθεν θεωρουσαι, εν αἱς ἠν Μαρια ἡ Μαγδαληνη
και Μαρια ἡ του Ιακωβου του μικρου και Ιωση μητηρ και Σαλωμη—41 αἳ και ὁτε ἠν εν τῃ
Γαλιλαια ηκολουθουν αυτω και διηκονουν αυτω—και αλλαι πολλαι αἱ συναναβασαι αυτω εις
Ἱεροσολυμα.

[The burial]

42 Και ηδη οψιας γενομενης, επει Παρασκευη ἠν, ὅ εστιν προσαββατον,[13] 43 ελθων
Ιωσηφ ὁ απο Αριμαθαιας, ευσχημων βουλευτης, ὃς και αυτος ἠν προσδεχομενος την βασιλειαν
του Θεου, τολμησας εισηλθεν προς Πιλατον και ῃτησατο το σωμα του Ιησου. 44 Ὁ δε Πιλατος
εθαυμασεν ει ηδη τεθνηκεν· και προσκαλεσαμενος τον κεντυριωνα[14] επηρωτησεν αυτον ει
παλαι απεθανεν. 45 Και γνους απο του κεντυριωνος, εδωρησατο το σωμα τω Ιωσηφ. 46 Και
αγορασας σινδονα και καθελων αυτον, ενειλησεν τῃ σινδονι και κατεθηκεν αυτον εν μνημειω,

---

[1] απ || επ 1251
[2] πιειν || ποιειν 1199,1548
[3] βαλλοντες || βαλοντες 18,2503
[4] ευωνυμων || ευονυμων 645
[5] ελεγον || ελεγων 645
[6] αυτω || --- (1.9%) 824
[7] ενατης 35c || εννατης [20%] 35,479,520,536,547,645,676,696,897,928,938,1023,1199,1247,1251,1323,1334,1445,1572,1667c,1813,2284(1st x), 2367,2407,2444,2765 (twice)
[8] σαβαχθανι || σαβαχθανη 547c
[9] θεος 516c || 1 μου [55%] 516,553,676,685,1199,1251,1813
[10] φωνει || φωνη 1199
[11] αφετε || αφες 547c
[12] δε || 1 ο 645
[13] προσαββατον || προσσαββατον [30%] 1199
[14] κεντυριωνα || κεντυριονα 1251

ὃ ἦν λελατομημενον εκ πετρας· και προσεκυλισεν λιθον επι την θυραν[1] του μνημειου. 47 Ἡ
δε Μαρια ἡ Μαγδαληνη και Μαρια Ιωση εθεωρουν που τιθεται.

16.1 Και διαγενομενου του σαββατου, Μαρια ἡ Μαγδαληνη και Μαρια Ιακωβου και
Σαλωμη ηγορασαν αρωματα, ἱνα ελθουσαι αλειψωσιν τον Ιησουν.[2]

[Resurrection Day—Sunday, 04/07/30 AD]

[Women go to sepulcher]

16.2 Και λιαν πρωι της μιας σαββατων, ερχονται επι το μνημειον, ανατειλαντος του ἡλιου.
3 Και ελεγον προς ἑαυτας, "Τίς αποκυλισει ἡμιν τον λιθον εκ της θυρας του μνημειου?"
4 Και αναβλεψασαι θεωρουσιν ὁτι αποκεκυλισται ὁ λιθος! (ἦν γαρ μεγας σφοδρα). 5 Και
εισελθουσαι εις το μνημειον ειδον νεανισκον καθημενον εν τοις δεξιοις περιβεβλημενον
στολην λευκην, και εξεθαμβηθησαν. 6 Ὁ δε λεγει αυταις: "Μη εκθαμβεισθε. Ιησουν ζητειτε,
τον Ναζαρηνον, τον εσταυρωμενον. Ηγερθη! Ουκ εστιν ὡδε! Ιδε, ὁ τοπος ὁπου εθηκαν αυτον.
7 Αλλ' ὑπαγετε, ειπατε τοις μαθηταις αυτου, και τω Πετρω, ὁτι 'Προαγει ὑμας εις την[3]
Γαλιλαιαν· εκει αυτον οψεσθε, καθως ειπεν ὑμιν'." 8 Και εξελθουσαι εφυγον απο του
μνημειου, ειχεν δε αυτας τρομος και εκστασις· και ουδενι ουδεν ειπον, εφοβουντο γαρ.

[Jesus appears to the Magdalene, first]

9 Αναστας δε ὁ Ιησους πρωι πρωτη σαββατου, εφανη πρωτον Μαρια τη Μαγδαληνη,
αφ' ἧς εκβεβληκει ἑπτα δαιμονια. 10 Εκεινη πορευθεισα απηγγειλεν τοις μετ' αυτου
γενομενοις, πενθουσιν και κλαιουσιν.[4] 11 Κακεινοι, ακουσαντες ὁτι ζη και εθεαθη ὑπ' αυτης,
ηπιστησαν.

[Emmaus]

12 Μετα δε ταυτα δυσιν εξ αυτων περιπατουσιν εφανερωθη, εν[5] ἑτερα μορφη,
πορευομενοις εις αγρον. 13 Κακεινοι απελθοντες απηγγειλαν τοις λοιποις· ουδε εκεινοις
επιστευσαν.

[Jesus appears to the 'Eleven', fifth]

14 Ὑστερον ανακειμενοις αυτοις τοις ἑνδεκα[6] εφανερωθη· και ωνειδισεν την απιστιαν
αυτων και σκληροκαρδιαν, ὁτι τοις θεασαμενοις αυτον εγηγερμενον ουκ επιστευσαν. 15 Και
ειπεν αυτοις: "Πορευθεντες εις τον κοσμον ἁπαντα, κηρυξατε το ευαγγελιον παση τη κτισει.
16 Ὁ πιστευσας και βαπτισθεις σωθησεται· ὁ δε απιστησας κατακριθησεται. 17 Σημεια δε τοις
πιστευσασιν ταυτα παρακολουθησει: εν τω ονοματι μου δαιμονια εκβαλουσιν· γλωσσαις
λαλησουσιν καιναις· 18 οφεις αρουσιν· καν θανασιμον τι πιωσιν, ου μη αυτους βλαψη· επι
αρρωστους χειρας επιθησουσιν, και καλως ἑξουσιν."

[The Ascension]

16.19 Ὁ μεν ουν Κυριος, μετα το λαλησαι αυτοις, ανεληφθη εις τον ουρανον[7] και εκαθισεν[8]
εκ δεξιων του Θεου. 20 Εκεινοι δε εξελθοντες εκηρυξαν πανταχου, του Κυριου συνεργουντος
και τον λογον βεβαιουντος δια των επακολουθουντων σημειων. Αμην.[9,10]

---

[1] επι την θυραν 35ᶜ || τη θυρα 204,2466 || 1 τη θυρα [1%] 35,141,553,928,1133,1147,1189,1247,1250,1334,1445,1572,2253,2322,2407
[2] τον ιησουν || αυτον [70%] 2323
[3] την || της 1199
[4] κλαιουσιν || κλεουσι 204
[5] εν || --- 1705
[6] ἑνδεκα || ενδεκα 1705
[7] ουρανον || ουρανοι 547ᶜ
[8] εκαθισεν || εκαθησεν 1199
[9] αμην || --- (2.1%) 1199
[10] In the colophons, **f**^{35} [50%] have, "published ten years after the ascension of Christ". For 50% of the MSS to have this information probably means that the tradition is ancient; and of course, I have demonstrated, to my own satisfaction at least, that **f**^{35} goes back at least to the 3rd century. If this information is correct, then Mark was 'published' in 40/41 AD. The same sources have Matthew published two years earlier (38/39) and Luke five years later (45/46), while John was 'published' thirty-two years after the ascension, or 61/62 AD. Not only were the authors eyewitnesses of the events, but many others were still alive when the Gospels appeared. They could attest to the veracity of the accounts, but could also be the source of textual variants, adding tidbits here and there, or 'correcting' something that they remembered differently.